БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

№ 164 (6599)
АВГУСТЫН 18
ВТОРНИК
1953 он

Сэн 20 мүнгэн.

МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

Таряа хуряалгые эмхитэй һайнаар үнгэргэхэ

Советскэ арадай материальна болон культурна ажабайдалые улам түргэнөөр һайжаруулха тухай манай парти ба правительствын анхарал оролдолгые СССР-эй Верховно Соведэй табадахи сессиин шиидхэбэринүүд соо, нүхэр Маленковой хэлэһэн үгэ соо колхозно таряашад эли тодоор харана. Колхозно деревниин ажалшад парти ба правительствын энэ анхарал оролдолгодо ажалай шэнэ амжалтаар харюусана.

Республикымнай механизаторнууд ба колхознигууд шэнэ ургасые саг соонь гээлтэ хоролтогүйгөөр хуряажа абаха, гүрэндэ таряа тушааха түсэбөө болзорһоонь урид дүүргэхэ гэһэн уялгануудые абана.

Мүнөө таряа хуряалгын хүдэлмэри үдэр бүри үргэдэжэ байна. Энэ кампани хадаа хүдөө ажахын ямаршье хүдэлмэринүүдһээ шахардуу эрхэ байдалда үнгэргэгдэдэг юм. Юуб гэхэдэ, энэ кампанитай хамта хойшолуулагдашагүй бусад хүдэлмэринүүд ябуулагдадаг. Энэ үедэ ниитын малажалда тэжээл бэлэдхэхэ хүдэлмэри багашье һуладхагдангүй, бүри эршэтэйгээр ябуулагдаха ёһотой. Тиимэһээ таряа хуряалгые, таряа гүрэндэ тушаалгые ба тэжээл бэлэдхэлэй хүдэлмэриие амжалтатайгаар үнгэргэхын тулада ажалаа зүбөөр эмхидхэхэ, колхозник, механизатор бүхэн улам эршэмтэйгээр ажаллаха, МТС-үүд болон колхозуудай баян техникые бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглаха шухала. Энэ зорилгоор бүхы колхозууд болон МТС-үүд материально-техническэ хэрэгсэлнүүдээ таряа хуряалгада жэшээтэ һайнаар бэлэдхэхэ зорилготой.

Гэхэтэй хамта, энэ шухала хүдэлмэридэ ёһото анхарал хандуулагдаагүй гэжэ шалгалта харуулба. Олон МТС-үүд ба колхозууд тракторнууд болон хүдөө ажахын машинануудые заһабарилжа дүүргээдүй, заримыень муу шанартайгаар заһабарилһан байха юм. Илангаяа Заиграйн, Кяхтын, Закаменай, Хэжэнгын ба Хориин аймагуудай колхозууд ба МТС-үүд энэ талаар ехэ гээгдэлтэй байна. Тус аймагуудта мүнөө болотор комбайнуудай, тракторнууд болон бусад хуряалгын машинануудай заһабарилга дүүргэгдээгүй, комбайнова агрегадууд кадрнуудаар гүйсэд бүридүүлэгдээгүй байһаар. Хориин МТС-эй хүтэлбэрилэгшэдэй (нүхэд Балдаев ба Аюшин) зүгһөө харюусалгагүй ябадал гаргаһанай гэмээр заһабарилагдаһан 22 комбайнууд бултадаа дутагдалнуудтай байна гэжэ комисси элирүүлээ. Мүн Жиримскэ, Гашейн, Хэжэнгын болон бусад МТС-үүдтэ заһабарилгын хүдэлмэридэ ехэнүүд дутагдалнууд байгаа. Гадна, олон МТС-үүдтэ, илангаяа Тарбагатайн, Сагаан-Усанай, Хориин, Сүхын, Сосновско ба Кяхтын МТС-үүдтэ комбайнова агрегадууд мүнөө болотор комбайнернууд ба бусад хүдэлмэрилэгшэдөөр хангагдаагүй, таряа хуряалгын хүдэлмэриин түсэб табигдаагүй, комбайнуудай ябаха маршрут зохёогдоогүй байна.

Энэ жэлдэ олон колхозууд таряанажалай бригадануудые механизированнэ, хушалтатай тогуудаар ба зернохранилищаар хангаха хэрэгтэ ёһо тэдыгээр хандаһан зандаа. Хориин, Хэжэнгын, Яруунын, Ториин ба Закаменай аймагай колхозуудта нэгэшье механизированнэ ток, нэгэшье зерносушилка баригдаагүй. Гэхэ зуура, эдэ аймагуудта сушилканууд тон үсөөн.

Республикын Хүдөө ажахын ба бэлэдхэлэй министерство, партиин айкомууд, аймгүйсэдкомууд, МТС-үүдэй директорнүүд комбайнуудай, молотилкануудай, жаткануудай, таряа сэбэрлэдэг машинануудай, МТС-үүдэй ба колхозуудай автомашинанууд болон бусад транспортна хэрэгсэлнүүдэй заһабарилгые ойрын хэдыхэн хоног соо дүүргэхын тулада зохихо хэмжээнүүдые абаха ёһотой. Комбайнууд болон хуряалгын бусад машинануудые зерноуловителяар хангаха, хэбтэһэн таряа хуряаха, крупяной культурануудые ба олон жэлэй ногоонуудай үрһэ хуряаха түхеэрэлгэнүүдые бэлэдхэхэ хэрэгтэй.

Партиин айкомууд, аймгүйсэдкомууд ба МТС-үүдэй директорнүүд хэдэн хоногой турша соо комбайнова агрегадуудые комбайнёрнуудаар, комбайнернуудай туһалагшануудаар, трактористнуудаар ба бусад хүдэлмэрилэгшэдөөр хангаха, тэрэшэлэн тракторна молотилкануудые ба таряа сэбэрлэдэг сложно машинануудые дүршэлтэй бэрхэ машинистнуудаар хангаха хэмжээ абаха ёһотой.

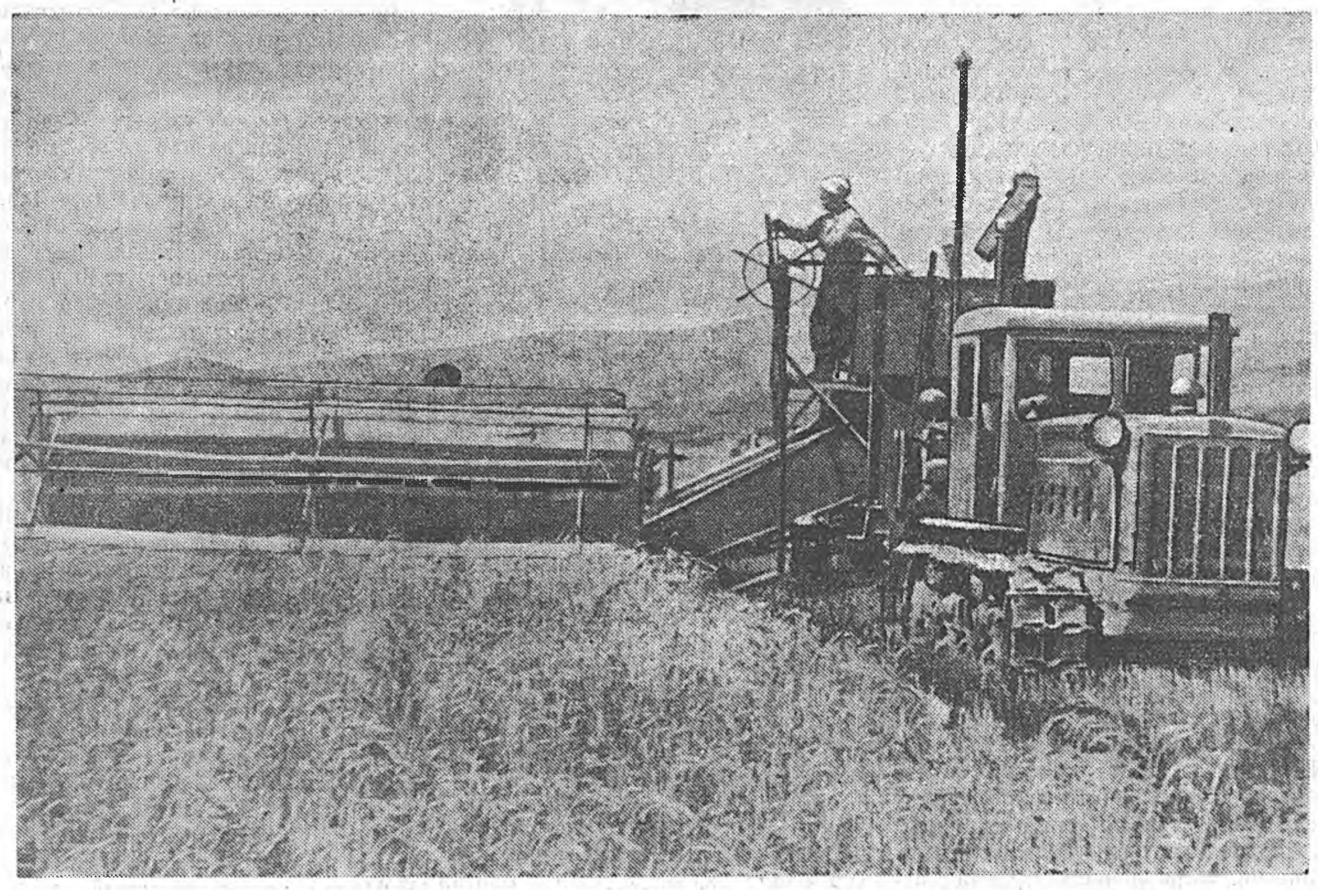
Колхознигуудай ажал хүдэлмэри зүбөөр эмхидхэлгэһээ, комбайнууд болон хуряалгын бусад машинануудые бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглаһанһаа, комбайнова агрегат, молотилка, жатка, колхозник бүхэнэй үдэрэйнгөө нормо дүүргэһэнһээ ба үлүүлэн дүүргэһэнһээ таряа хуряалгын ба гүрэндэ таряа тушаалгын амжалта дулдыдаха байна.

Энэ харюусалгатай зорилгые амжалтатайгаар бэелүүлхын тулада партиин айкомууд, аймгүйсэдкомууд, хүдөө ажахын ба бэлэдхэлэй органууд, МТС-үүдэй директорнүүд хуряалгын хүдэлмэриие зүбөөр эмхидхэхэ, түрүүшын үдэрһөө эхилээд гүрэндэ таряа тушаалгада колхоз бүхэниие хабаадуулха, тогтоогдоһон графигаа тэдэнэй дүүргэхэ ба үлүүлэн дүүргэхэ ябадал туйлаха ёһотой.

Материально-техническэ базые саг болзор соонь бэлэдхэхэ гээшэ таряа бэлэдхэлгэдэ ехэ удхашанартай. Гэхэтэй хамта, «Востокзаготзерногой» Бурят-Монголой конторо (эрхилэгшэнь нүхэр Дряхлов) шэнэ таряа тушаан абалгада техническэ базаяа бэлэн болгожо шадаадүй. Складууд, таряа сэбэрлэдэг машинанууд, энергетическэ түхеэрэлгэнүүд ба шэгнүүрнүүд мүнөө хүрэтэр заһабарилагдаадүй байһаар. Иимэ байдалые саашадаа тэсэжэ огто болохогүй.

Гүрэндэ таряа тушаалгатай хамта ургаса хуряалгын түрүүшын үдэрнүүдһээ эхилээд колхоз бүхэн эрхим таряагаар үрһэ хаажа эхилхэ зэргэтэй.

Партийна организацинууд хадаа хуряалгын хүдэлмэринүүдэй ябасые үдэр бүри хинан шалгаха, таряа хуряалгада бүхы арга боломжоёо хүсэдөөр хэрэглэхэ ябадалдань колхозуудай правленинүүдтэ, МТС-үүдтэ туһалха, ургаса хуряалгые амжалтатайгаар дүүргэжэ, гүрэндэ таряа тушааха түсэбөө болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө колхознигууд болон механизаторнуудай дунда социалистическэ мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхэ уялгатай.

Саянтын МТС-эй № 1 тракторна бригада Иволгын аймагай «Улаан Оронго» колхоздо таряа хуряажа эхилбэ. Таряа хуряалга дээрэ комбайнова нэгэ агрегадта суттаа ажалладаг эгэшэ дүү хоёр Дабажат Цыбикжапова, Иван Цыбикжапович Мункуев гэгшэд һайнаар хүдэлмэрилнэ. Комбайнерка Дабажат Цыбикжапова таряа хуряаха түсэбөө жэл бүри үлүүлэн дүүргэдэг юм. Энэ жэлдэ тэрэ 300 гектар таряа һайн шанартайгаар хуряаха гэһэн уялга абаа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: нүхэр Цыбикжаповагай жолоододог комбайн шэнинсэ хуряажа ябана.

С. Марковай фото.

Механизаторнуудай үгэ

Саянтын МТС-эй механизаторнууд СССР-эй Верховно Соведэй табадахи сессиин материалнуудые гүнзэгыгөөр шудалжа байна. Тэдэнэр сессиин шиидхэбэринүүдые ехээр һайшаагаад, энэ жэлэй ургаса хуряалгые эмхитэйгээр ябуулжа, таряа тушаалгаар гүрэнтэйгөө болзорһоонь урид тоосохо гэжэ шиидэбэ.

Мүнөө Иволгын аймагай колхозуудта таряа хуряалга жэгдэрэн эхилээ. «Улаан Оронго», «Коммунизм» колхозуудай полинууд дээрэ Саянтын МТС-эй комбайнова 12 агрегат гараад, шэнэ ургаса хуряажа байна. «Коммунизм» колхозой полинууд дээрэ хүдэлмэрилжэ байгаа комбайнер нүхэр Кокорин нормын ёһоор 8 гектарай орондо 9 гектар, заримдаа дээшэшье хадана. Дугарцырен Дугаровай хүтэлбэрилдэг комбайнова агрегадайхид «Улаан Оронго» колхозой полинууд дээрэ мүн лэ һайнаар хүдэлмэрилнэ. Тэдэнэр үдэр бүриингөө нормые хододоо дүүргэдэг, заримдаа ехэхэнээр үлүүлэн дүүргэдэг юм.

Саянтын МТС-эй механизаторнууд энэ жэлэй ургасые гээлтэ хоролтодо оруулангүй саг болзортонь хуряажа абахаар эрид шиидэнхэй.

Б. Сотнич.

Ажалай шэнэ дэбжэлтээр угтаба

Мухаршэбэрэй аймагай ажалшад СССР-эй Верховно Соведэй табадахи сесси дээрэ абтаһан Хуулинууд болон ССР Союзай Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ нүхэр Маленковой хэлэһэн үгые угаа ехэ ханалтайгаар угтаба. Аймагай колхозууд, МТС-үүд, совхоз, предприятинууд, эмхи зургаануудта сессиин материалнуудаар элидхэл, хөөрэлдөөнүүд үнгэргэгдэнэ.

Аймагай ажалшадые сессиин материалнуудтай танилсуулхын тула КПСС-эй айком аймагай центрын партийна эдэбхитэдые колхозууд болон предприятинуудта эльгээбэ.

Сутайн сомоной «Путь Ленина» гэжэ хүдөө ажахын артелиин гэшүүд тус Хуулинуудые халуунаар угтаад, парти болон правительствын анхарал оролдолгодо харюу болгон ажалай эдэбхиие бүри дээшэлүүлбэ. Мүнөө сабшагдаха үбһэнэйнгөө 80 гаран процентые һурилөөд байха юм. Тэжээл бэлэдхэлгээр илаһан энэ түрүү колхоздо КПСС-эй айкомой бюрогой ба аймагай Соведэй гүйсэдкомой дамжуулгын Улаан туг барюулагдаба.

Ново-Заганай сельсоведэй Сталинай нэрэмжэтэ колхозой бригаданууд, фермэнүүд дээгүүр элидхэл, хөөрэлдөөнүүд үнгэргэгдэнэ. Мүнөө сессиин материалаар 38 хөөрэлдөө агитаторнууд болон элидхэлшэд үнгэргөө. Тэндэхи һургуулиин багша А. В. Иванова, агроном Л. А. Максимов гэгшэд эдэбхитэй агитаторнууд юм. Тэдэнэр хоёр—хоёр дахин хөөрэлдөө хэбэд. Энэ колхозой һаалишад һү тушаалгаар сентябриин 1 болотор гүрэнтэйгөө бүримүһэн тоосохо гэжэ шиидээ.

«Коммунизм» гэжэ артелиин колхознигууд сессиин материалнууд болон нүхэр Г. М. Маленковой элидхэлтэй танилсаад байхадаа, советскэ хүнүүдэй материальна болон культурна ажабайдалай хэмжээе саашадань дээшэлүүлхэ гэһэн Коммунистическэ партиин, Советскэ правительствын политикые һайшаан дэмжээд, ниитынгээ малда тэжээл бэлэдхэхэ, түсэбөө ойрын үдэрнүүдтэ дүүргэхэ, ургаса хуряалгые саг болзор соонь шанар һайнтайгаар үнгэргэхэ хэрэгтэ бүхы хүсэеэ элсүүлхэ гэжэ шиидэһэн байна.

Н. Цыбенов.

Түрүү зэргэдэ

Тэжээлэй бата бэхи база байгуулга хадаа колхозно болон совхозно малажал саашадань хүгжөөхэ, тэрээнэй ашаг шэмые дээшэлүүлхэ нэгэн шухала услови болоно. Энээнһээ үндэһэлэн КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой VI пленум болбол үбһэ хуряалгые саг болзор соонь эхилхэ, үбһэ сабшалгые ба үбһэ һурилэлгын хүдэлмэриие богонихон болзор соо дүүргэхэ гэжэ партийна, советскэ ба хүдөө ажахын органуудһаа, колхозуудай правленинүүдһээ эриһэн байна.

Партиин областной комитедэй энэ заабариие бодото хэрэг дээрэ бэелүүлэн, Сэлэнгын аймагай Маленковой нэрэмжэтэ колхоз үбһэ сабшалгаяа июлиин 5-һаа эхилээ һэн. Энэ колхозой правлени (түрүүлэгшэнь нүхэр Мункожапов), колхозой партийна эхин организаци (секретариинь нүхэр Бадмаев) тэжээл бэлэдхэлдэ ехэхэн һаналаа табиһан байна. Колхозой сабшалан дээрэ үбһэ хуряалгын 6 бригада, хамта 200 гаран хүн хүдэлмэрилнэ.

Ноёхоной үргэн талануудаар колхозой 14 мянган малнууд бэлшэнэ. Эдэ малнуудтаа маленковойхид 26 мянган центнер үбһэ бэлэдхэхэ гэжэ түсэблэһэн байна. Тиимэ тула колхозно ниитын малажалда тэжээлэй бата бэхи база байгуулхын түлөө бүхы бригадануудай дунда социалистическэ мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрэнхэй. Жэшээлхэдэ, нэгэдэхи бригада (бригадирынь нүхэр Цыбиков) үбһэнэй гурбадахи бригадатай (бригадирынь нүхэр Буянтуев) мүрысэнэ. Колхозой правлени 5 хоноод лэ социалистическэ мүрысөөнэй ябасые шалгажа байдаг. Мүрысөөндэ түрүүлһэн бригадада колхозой правлениин ба партийна эхин организациин дамжуулгын Улаан туг үгтэдэг. Энэ дамжуулгын Улаан тугые үбһэ хуряалгын эхилһэнһээ хойшо нэгэдэхи бригада барижа ябана.

Үбһэ хуряалгын хүдэлмэриие һайн шанартайгаар, богонихон болзор соо дүүргэхэ гэһэн Мухаршэбэрэй аймагай «Победа» колхозой колхознигуудай үүсхэлые энэ колхозой олон колхознигууд хүндэтэйгөөр хүлеэн абаад, социалистическэ мүрысөөндэ оролсожо, ехэхэн амжалтануудые туйлаһан байна. Тэдэнэй дунда гараар сабшагшад 50 наһатай үбгэн Даши Цыдыпов, Гыдэн Санжиев, Лэнхобо Очиртаров, Зыгбэ Цыренжапов, залуушуул ахадүү Даба ба Владимир Будаевууд, һургуулиин һурагша Катя Санданова гэгшэд үдэрэй 0,50 гектар сабшаха нормотой аад, тэрэнээ 120—150 процент дүүргэнэ.

Мүн тэрэшэлэн, сенокосилкын машинист Лхамажап Нохошкуев нормоёо 150—180 процент дүүргэнэ. Гадна, нэгэдэхи бригадын комсомольско-залуушуулай звено (звеньевод-комсомолец Даба Будаев) ехэхэн амжалтануудые туйлана. Комсомолецууд Д. Будаев, Цыцыгма Зодбоева, Володя Будаев, К. Санданова гэгшэд үдэрэйнгөө нормые 120 —150 процент дүүргэнэ.

Колхозой сабшалан дээрэ Сүхын МТС-эй 3 тракторна агрегат үбһэ сабшана. Тэдэнэр үдэрэйнгөө нормые 150—180 процент дүүргэдэг. Машинистнууд Ринчин Эрдынеев, Будажап Батуев гэгшэд илангаяа һайнаар хүдэлмэрилнэ.

Үбһэ хуряалгын эхилһэнһээ хойшо энэ колхоздо 2000 гектар талмайн ногоон сабшагдажа, сабшалгын түсэб 80 процент дүүргэгдэбэ. Үбһэ сабшалга, тармалга ба сомолгын хоорондо забһар гаргагданагүй.

Үбһэ хуряалгын бригадануудта ниитэ-политическэ хүдэлмэри һайнаар эмхидхэгдэнхэй. Үбһэшэд газетэ, журнал үдэр бүри абажа уншадаг. «Дайшалхы хуудаһанууд», «Молнинууд» хододоо гаргагдажа байдаг. Бригадын агитаторнууд Цыренцу Балданова, Дочдок Бадмаев, Доржипалан Гындунов үбһэшэдэй дунда үдэр бүри газетэ уншажа ба хөөрэлдөө хэжэ байдаг юм.

Маленковой нэрэмжэтэ колхоз Сэлэнгын аймаг соо үбһэ хуряалгаар түрүүлжэ ябана. Энэ колхозойхид республиканска мүрысөөндэ оролсохо зуураа үбһэ хуряалгые августын 20 болотор һайн шанартайгаар дүүргэхэ гэһэн уялга абаһан байгаа. Тэрэнээ мүнөө эндэхид бодотоор бэелүүлжэ байна. Тэдэнэр һаяын үдэрнүүдтэ таряа хуряалгын хүдэлмэри эхилхэ юм.

Ю. Дылыков.

Республикын аймагуудта үбһэ хуряалгын ябаса тухай

1953 оной августын 15-най мэдээн

(Түсэбэй дүүргэлтэ процентээр)

АЙМАГУУД	Үбһэ һурилэлгэ	Үбһэ сабшалга	Силос даралга
Кабанскын	66,2	86,3	35,9
Байкало-Кударын	63,4	91,4	23,5
Прибайкальска	61,5	79,9	41,7
Тарбагатайн	59,8	91,3	20,9
Кударын	55,4	81,1	38,9
Баргажанай	54,6	67,1	20,2
Хойто-Байгалай	54,0	5,0	26,7
Мухаршэбэрэй	50,8	84,1	34,0
Закаменай	47,4	76,5	41,4
Бичурын	42,2	78,9	15,2
Заиграйн	39,7	79,8	18,9
Кяхтын	38,4	78,4	40,1
Курумканай	38,1	69,7	21,5
Түнхэнэй	37,9	72,5	58,5
Иволгын	34,8	77,2	33,5
Сэлэнгын	30,6	65,3	9,7
Баунтын	28,8	34,8	9,7
Хориин	26,6	66,9	27,1
Ториин	26,3	73,4	48,5
Хэжэнгын	24,3	76,8	38,5
Зэдын	22,3	58,0	23,6
Яруунын	22,0	69,4	16,7
Ахын	21,4	47,2	30,2

Хүдөөгэй ажалшадта— эд бараа

Эд бараанай эрьесын түсэбые амжалтатайгаар дүүргэхын тула республикын потребкооперациин худалдаа наймаанай хүдэлмэрилэгшэдэй дунда социалистическэ мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрүүлэгдэнхэй.

Баргажанай аймпотребсоюзай (түрүүлэгшэнь нүхэр Бубеев) коллектив мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлһэнэй ашаар июль һарынгаа эд бараанай эрьесын түсэб 115,3 процент дүүргэжэ, түсэбһөөнь гадуур 341 мянган түхэригэй эд бараа наймаанда гаргаа.

Курумканай аймпотребсоюзай магазинууд июль һарын туршада 213 мянганай эд бараа худалдаанда гаргажа, түсэбөө үлүүлэн дүүргэбэ. Мүн Хойто-Байгалай, Байкало-Кударын, Түнхэнэй, Кударын, Прибайкальска ба бусад аймпотребсоюзууд социалистическэ мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, эд бараанай эрьесын түсэбые нилээд үлүүлэн дүүргэһэн байха юм.

Гансал хоёрдохи кварталай туршада республикын аймагуудай ажалшадта 646 мянган түхэригэй гутал, сабхи ба 356 мянган түхэригэй велосипедүүд наймаалагдаһан байна. Гадна, колхозууд болон эмхи зургаануудта энэ болзор соо нэгэ миллион үлүүтэй түхэригэй барилгын материалнууд худалдагдаа.

Баргажанай, Курумканай ба Хойто-Байгалай аймпотребсоюзууд зунай навигациин үедэ худалдаа наймаа һайнаар эмхидхэжэ, ехэхэн эд бараа ажалшадта наймаалһан байха юм. Түнхэнэй, Кударын, Прибайкальска ба бусад аймпотребсоюзууд ажалшадай эрилтые һайнаар тодорхойлон шэнжэлжэ, тэдэниие зунай сагта эд бараагаар, эдеэ хоолоор дүүрэн хангажа шадаа. Эдэ аймагуудай колхозуудай таряанажалай бригаданууд болон малажалай фермэнүүд дээгүүр нүүдэл худалдаа наймаан һайнаар эмхидхэгдэнхэй.

Д. Колмаков.

Эрхим амжалта туйлаба

Энэ жэлдэ Бурят-Монголой малажалай туршалгын станциин һаалишад һү һаалгаар эрхим амжалтануудые туйлажа байна. Үнгэрһэн долоон һара соо станцида һаамхай үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 1941,2 килограмм һү һаагдаа. Тиихэдэ энэ саг соо һаамхай үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 2296,3 килограмм һү һааһан Дыжит Найданова, 2276 килограмм һү һааһан Цырен-Дулма Бадмаева, 1996 килограмм һү һааһан Цырен-Ханда Цоктоева, 1995 килограмм һү һааһан Вера Леус гэгшэдэй амжалта бүришье ехэ байна. Станциин һүнэй-товарна фермын һаалишад энэ жэлдэ һаамхай үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 3000 килограмм һү һааха уялга абаа һэн. Тэдэнэр хэлэһэн үгэдөө хүрэхэнь лабтай.

В. Титов.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй УКАЗ

РСФСР-эй Верховно Соведые зарлаха тухай

РСФСР-эй Верховно Соведэй **тогтоохонь:**

Российска Советскэ Федеративна Социалистическэ Республикын Верховно Соведэй гурбадахи сессиие 1953 оной августын 25-да Москва городто зарлаха.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ
М. ТАРАСОВ.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь
И. ЗИМИН.

Москва, 1953 оной августын 15.

„Агитаторай блокнодой“ тусхай номер гаргагдаба

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой пропаганда ба агитациин таһаг СССР-эй Верховно Соведэй заседани дээрэ ССР Союзай Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ нүхэр Г. М. Маленковой хэлэһэн үгые толилһон «Агитаторай блокнодой» тусхай номерые ород ба бурят хэлэн дээрэ 5 мянган экземпляр тиражтайгаар хэблэн гаргаба.

Лекционно пропагандые хүтэлбэрилгэ һайжаруулха

Лекционно пропаганда болбол советскэ хүнүүдые коммунистическээр хүмүүжүүлхэ, тэдэнэй дунда советскэ наукын ба культурын бүхы шэнэ ба түрүү туйлалтануудые дэлгэрүүлхэ хүсэтэ зэбсэг мүн.

Һүүлэй үедэ, илангаяа КПСС-эй XIX съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдтэй дашарамдуулагдан республика дотор лекционно пропаганда зарим тэды һайжараа. Жэшээлхэдэ, республиканска лекционно бюрогой, аймагай лекторскэ группануудай болон хүдөөгэй лекторнүүдэй нэгэдэлнүүдэй шатаар партиин съездын материалнуудаар, «СССР-тэхи социализмын экономическа проблемэнүүд» гэжэ И. В. Сталинай зохёолоор республикын хүн зондо зорюулагдажа, мянга үлүүтэй лекци уншагдаа. Естественно-научна темэнүүдээр, литература болон искусствын асуудалнуудаар уншагдадаг лекцинүүдэй тематика олон янзын болоо.

Лекционно пропагандада багшанар, медицинскэ хүдэлмэрилэгшэд, бусад мэргэжэлтэд олоороо хабаададаг болоо. Дүй дүршэл ехэтэй болоһон лекторнүүд общественнигүүдые нютагай интеллигенциин дундаһаа бэлэдхэһэн хүдөөгэй лекторнүүдэй түрүү нэгэдэлнүүд муу бэшээр хүдэлмэрилнэ. Иимэ нэгэдэлнүүдэй тоодо Ехэ-Куналейн (Тарбагатай), Загастайн (Сэлэнгэ), Суулгын (Мухаршэбэр), Посольско (Кабанск) болон бусад зарим нэгэдэлнүүд ороно. Эдэ нэгэдэлнүүд хадаа Эсэгэ оронойнгоо наукын, искусствын, литературын бүхы шэнэ туйлалтануудые, оронойнгоо уласхоорондын болон дотоодын байдалай шухала асуудалнуудые ажалшадай дунда таһалгаряагүй тайлбаридаг байха юм.

Республика дотор лекционно пропагандын һайжархатай хамта, лекторнүүдэй эрхим һайн кадрнууд урган гарана. Республиканска лекционно бюрогой штатнабэшэ лекторнүүд: Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ педагогическа институдай һургагша нүхэр Дырхеев, Чувашска АССР-эй искусствонуудай габьяата ажал-ябуулагша, Улан-Удын ород драмын театрын режиссёр нүхэр Морев, зооветинститудай һургагша нүхэр Могордоев, ветеринарна наукануудай кандидадууд нүхэд Косых, Уласевич, Ланкин, Овчинников, Макаров болон бусад лекци шагнагшадай дунда хүндэтэй болонхой. Тэдэнэр хадаа научна ба политическэ пропагандын орёо асуудалнуудые шагнагшадта ойлгосотой тодоор хэлэжэ үгэдэг байха юм. Гадна, тэдэнэр болбол шэнэ темээр лекцинүүдые зохёолгодо шадабари ехэтэй болоһон ба өөһэдынгөө уншаха лекцинүүдтэ харюусалга ехэтэйгээр хандадаг байна.

Гэхэ зуура, лекционно пропаганда эмхидхэлгэдэ үшөө горьтой дутуунууд бии байһаар. Хүдөөгэй зарим лекторскэ нэгэдэлнүүд, аймагай лекторскэ группанууд өөһэдынгөө урда табигдажа байһан зорилгонуудые һулаар бэелүүлнэ. Тэдэнэр лекци үсөөнөөр уншадаг, ажалшадай культурна ба политическэ эрилтэнүүдые хараадаа абадаггүй байна. Хүдөөгэй зарим лекторнүүдэй зохёоһон лекцинүүд тон халирхайгаар, нютагай ажабайдалтай холбоо багатайгаар ба тулюур муугаар бэшэгдэһэн байдаг. Энэ юун дээрэһээ болоноб гэхэдэ, залуу, дүршэл багатай лекторнүүдтэ лекторскэ нэгэдэлнүүд, дүй дүршэл ехэтэй лекторнүүд һулаар туһалдаг, тэдэнэй хүдэлмэрине хинадаггүй байна. Жэшээлхэдэ, Мухаршэбэрэй аймагай лекторскэ группа 40 шахуу лекторнүүдтэй юм. Тэдэнэй тоодо багшанар, медицинскэ хүдэлмэрилэгшэд, советскэ, партийна эдэбхитэд ороно. Гэбэшье, нилээд олониинь энэ хүдэлмэридэ һаянай хабаадажа байһан залуу лекторнүүд байха юм. Теэд тэдэнэр ямаршье методическа туһаламжа, нүхэрэй ёһоной зүбшэлшье абадаггүй байна. Лекци яажа бэшэхэ ба уншаха тухай залуу лекторнүүдтэ заабари үгэжэ шадахаар культурно-политическэ хүсэн Мухаршэбэртэ яһала бии. Зүгөөр, аймагай лекторскэ группын хүтэлбэрилэгшэ байһан нүхэр Можаров коллективэйнгээ хүдэлмэреэр оройдоошье һонирходоггүй байһан юм.

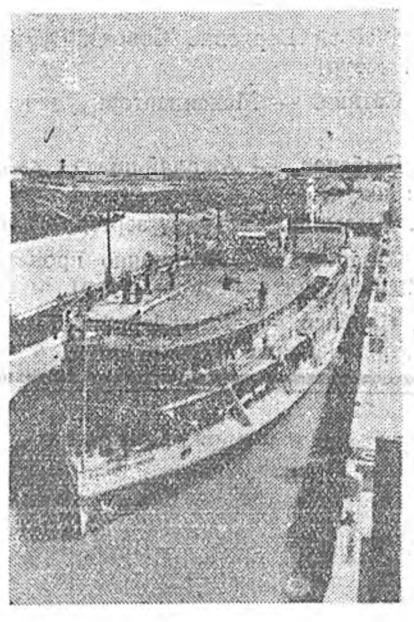
Лекционно хүдэлмэрине хинан шалгадаггүй ба һулаар хүтэлбэрилдэг байһан ушарһаа һүүлэй үедэ тус группын дүй дүршэл ехэтэйшье лекторнүүд лекционно хүдэлмэридэ хабаадахаа болишоһон байха юм. Жэшээлхэдэ, хүдөө ажахын ба бэлэдхэлэй управлениин мэргэжэлтэд хоёр жэлэй турша соо лекционно пропагандада оройдоошье хабаададанагүй. Управлениин главна агроном нүхэр Якунин, главна зоотехник нүхэр Баранова, ахалагша газар эсхэмжэлэгшэ нүхэр Содномов болон бусад энэ үе соо хүн зоной дунда нэгэшье лекци ба элидхэл хээгүй байха юм. Аймаг дотор хүдөө ажахын пропаганда тон муугаар табигданхай. Үнгэрэгшэ жэлдэ хүдөө ажахын темээр нютагай лекторнүүд нэгэшье лекци уншаагүй. Энэ жэлдэ мүн лэ иимэ зангаараа.

Научна, ниитэ-политическэ пропаганда Хориин аймагта баһал иимээр табигданхай. Лекторскэ группынь хүтэлбэрилэгшэ, Хориин дунда һургуулиин багша нүхэр Сультимов өөрынгөө уялгада ехээр аяшархадаг, юушье хэдэггүй. Лекторнүүдэй заримантай хөөрэлдэхэдэ, группын лектор болоһоноо мэдэхэгүй байдаг. Тиимэһээ энэ группын лекторнүүд аймагай ажалшадта зорюулан энэ жэлдэ хэдэхэн лекци тушаан болоһон темээр уншаһан байна.

Энэ мэтын дутагдалнуудтай саашадаа эбсэжэ болохогүй.

Аймсоведүүдэй гүйсэдкомууд, партиин айкомууд саашадаа лекционно пропаганда һайжаруулха хэмжээнүүдые абаха, энэ хүдэлмэрие саг үргэлжэ хүтэлбэрилхэ зэргэтэй.

К. Маланов,
Республиканска лекционно бюрогой директор.

Сталинградска область. В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ суднаар ябалгын Волго-Донской канал дээрэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Ростов-на-Дону городһоо Москва ошожо ябаһан «Сергей Киров» гэжэ пассажирска пароход нэгэдэхи шлюзэй камерада орожо ябана.

ТАСС-эй фотохронико.

Модошодто-хүсэтэ техникэ

Республикын ойн модоной промышленностиин предприятинууд жэл ерэхэ тудам Эхэ оронһоо шэнэ механизмуудые олоор абана. Һаяхан Онохойн модоной комбинат модошодой ажалые нилээд ехээр хүнгэдхэхэ ашаа ашалгын 15 шэнэ транспортёрнуудые абаба.

Урдань түмэр замай шпала, түлеэ болон барилгын богони метрово модые вагонууд, платформонууд дээрэ ашалгын хүдэлмэри механизацилагдаагүй, ажалынь хүндэ ба хүн олоор хэрэглэгдэдэг байгаа һэн. Мүнөө эдэ транспортёрнуудай ашаар модо ашагшадай ажалай бүтээсэ 2 дахин ехэ болоно. Нэгэ транспортёрто 4 хүн хүдэлмэрилдэг. Хүдэлмэриин 8 час соо 4 хүн 130 кубометр модо вагондо ашажа шадаха юм.

А. Дейнеко.

Шухала хэрэг тоогдоногүй

«Бурмонголстрой» трестын барилгын объектнүүд дээрэ хүдэлмэришэдэй аюулгүйе хамгаалха техникэ муугаар табигданхай. Тус трестын техническэ соведэй энэ асуудалаар һонирходоггүй дээрэһээ мүнөө болотор гүнзэгы нүхэ, траншейнүүдые малтахадаа тулгуури хэхэ системэ байгуулагдаагүй. Улан-Удын барилгын объектнүүдтэ нүхэ, канава, траншейнүүдые малтаха газарай хүдэлмэри механизацилагдаагүй, тэндэ аюулгүйе хамгаалха техникэ үгы дээрэһээ газар нураха, нэгэ хэһэн хүдэлмэреэ дахин хэхэ ушар гарадаг. Энэл ушарһаа боложо, августын 1-дэ бурятска дунда һургуулиин барилга дээрэ нэгэ траншей гэнтэ нуража, ехэ хүдэлмэри гараһан байна. Аюулгүйе хамгаалха техникые наринаар сахиха тухай ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулагданагүй.

Ф. Башухаев.

Үйлэдбэриин доторой резервнүүдые дүүрэнээр ашаглаха

Манай орон дотор арьбалалта алмалтын түлөө, продукциин өөрынь үнэ сэн химдаруулхын түлөө, түсэбһөө гадуур мүнгэ зөөри хуряахын түлөө хүдэлөөн бүгэдэ-арадай удхашанартай болоһон ба социалистическэ мүрысөөнэй шэнэ формонуудые гаргаһан байна.

Мүнгэ зөөриин эрьесые түргэдхэхэ, үйлэдбэриин циклын сагые хороохо, эрхим шанартай продукци гаргаха, түүхэй эд, түлишэ, электроэнерги алмахын түлөө дэлгэрһэн мүрысөөн болбол үйлэдбэриин резервнүүдые комплексноор ашаглаха ябадал хангахаһаа гадна, манай хүдэлмэришэдэй ажалые үлэмжэ ехэ бүтээсэтэй болгодог байха юм.

Улан-Удын мяханай комбинат дээрэ Сталинска шангай лауреат нүхэр Чутких гэгшын үүсхэһэн «Эрхим шанарай бригада» гэһэн нэрэ зэргын түлөө мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрһэн байна. Үнгэрэгшэ жэлдэ мал үүсэлэлгын халуун хаһа соо 104 бригаданууд эрхим шанарта ажалай түлөө мүрысэжэ, тэдэнэй олонхинь энэ хүндэтэ нэрээзэргэдэ хүртэһэн байгаа.

Үйлэдбэриингөө резервнүүдые ашаглахын талаар комплексно хэмжээ-ябуулгануудые үүсхэһэн манай консервнэ заводой хүдэлмэрилэгшэд 1 миллион түхэриг гүрэнэй мүнгэн зөөри алмаха гэһэн уялга абажа, үнэтэ үүсхэл гаргаа һэн.

Тус заводой инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд өөрынгөө үйлэдбэриин экономикые наринаар шэнжэлэн шудалжа, нэмэлтэ резервнүүдые элишэлэн гаргадаг, эдэ резервнүүдые ашаглаха ябадал туйладаг болонхой.

Манай консервщигүүдэй үйлэдбэриин доторой резервнүүдые элишэлэн, комплексноор ашаглаха хэрэг ябуулгануудые харахада, тэрэ миллион түхэриг алмаха гэһэн хараа түсэб соонь манай продукциин өөрын үнэ сэн соо ородог бүхы материальна болон ажалай гаргашанууд оролсоһон байха юм. Тэрээнэй тоодо түүхэй эд, хамһалгын материалнууд, электроэнерги, уурал, уһан, элдэб янзын амһартанууд, ажал хүдэлмэриин механизаци, голодһо гаргалгые доошолуулга, цехын элдэб гаргашануудые хороолго гэхэ мэтын зүйлнүүд оролсоһон байха юм. Тиимэл хадань энэ алмалта арьбалалтые комплексно гэжэ нэрлэдэг байнабди.

Иимэ арьбалалтанууд консервэ гаргалгын бүхы технологическа процессые наринаар шэнжэлһэн ябадалай үндэһэ һуури дээрэ гүйлагдажа болохо юм. Эгээл иимэһээ үйлэдбэриин процессые саашадань ухаалан наринжуулха тон шухала байгаа. Тиимэһээ өөрынгөө хүдэлмэридэ творческоор хандаха хэрэгтэй болоно. Партиин XIX съездын директивэнүүдые бодото дээрэнь бэелүүлхын түлөө заводой коллектив хамаг бүхы арга боломжонуудаа элсүүлһэн байха юм.

Консервнэ заводой үйлэдбэриин доторой резервнүүдэй үргэнөөр элишэлэгдэһэн дээрэһээ манай мяханай комбинадай бүхы дээрээ баһал ехэ резервнүүдтэй байһаниинь эли болоһон байна. Хайшан гэжэ продукциин өөрын үнэ сэнгые химдаруулжа, алмалта арьбалалтые үргэнөөр хэхэ хэрэгтэйб?

Мал үүсэлэлгын цехые абаад үзэе. Энэ цех болбол малай арһа болон нооһо шэрхэгүүдые дүүрэнээр ашаглаха зэргэтэй юм. Үүсэлэлгын үдэр арһа нооһоной бүхы субпродуктнуудые дүүрэнээр болбосоруулдаг болоо һаа, манай комбинат мяха дабһалалгын талаар үнгэрэгшэ жэлэйхидэл адляар үлүү гаргашануудые гаргахагүй байгаа. Энэ цех жэжэ болон томо малай толгойн мяхые хэршэн гаргаха, малай арһануудай талаар голодһо гаргалгые эрид доошолуулха, элдэб янзын өөхэ тоһо суглуулха ябадал һайжаруулха бүхы арга боломжотой. Энээн дээрэһээ тэдэнэр адагынь 400 мянган түхэриг алмалта хэжэ шадаха юм.

Консервнэ заводой жэшээе дахажа мал үүсэлэлгын цехын коллектив июнь һара соо түсэбһөө гадуур үхэрэй мяха 2,6 процент, хониной мяха 0,5 процент үлүү үйлэдбэрилһэн байна. Энэнь 222 мянган түхэригэй алмалта тэдэндэ олгоһон байха юм. Тэрээнһээ гадна, субпродукциин талаар материалнуудые алмаһан дээрэһээ 19 мянган түхэригэй арьбалалта тэдэнэр туйлаа. Хэрбээ тэдэнэр жэжэ малай субпродуктнуудые, өөхэнүүдые сүмөөрнь хуряажа шадаа һаа, бүри ехэ алмалта гүрэндөө үгэхэ байгаа.

Малай арһа болон нооһо шэрхэг болбосоруулдаг цехын коллектив хониной арһые һайнаар элдэдэг болоһон дээрэһээ 34 мянган түхэриг арьбалһан байна. Гансахан июнь һара соо тэдэнэр 5 мянган түхэригэй алмалта хэһэн байха юм.

Өөхэнэй цехтэ баһал ехэ резервнүүд бии. Тус цехын хүдэлмэрилэгшэд гахайн өөхые түсэбэй ёһоор болбосоруулжа шададаг байгаа һаа, 300 мянга гаран түхэриг алмажа шадаха байгаа. Тиигэбэшье гахайн мяха, өөхые тус цех һайнаар яһанһаань шулажа шададаггүй байна. Мүн сабуу хэдэг зүйлнүүд дүүрэнээр ашаглагданагүй. Тиигэбэшье, июнь һара соо энэ цех нилээд һайн показательнуудые туйлаһан байгаа. Тусхайлан хэлэбэл, түсэбһөө гадуур 88 мянган түхэригэй өөхэ хайлуулһан, 2 мянган түхэригэй элдэб материалнуудые алмаһан байна.

Колбасна цехын коллектив энэ оной июнь һара соо 200 мянган түхэригэй алмалта гүрэндөө үгэһэн байна. Илангаяа гахайн өөхэ колбасада оруулгын талаар, гахайн мяха шаран буйлуулхын талаар тэдэнэр 109 мянган түхэриг алмаһан байна. Машинна таһагаархин 10 мянган түхэригэй шпагат арьбалаа. Нүхэд Хаустов, Труфанов, Нестеров гэгшэдэй бригада 19 мянган түхэригэй түлишэ алмаһан байгаа.

Котельнэ цехын хүдэлмэришэд үйлэдбэриингөө доторой резервнүүдые элсүүлжэ, жэлэй эсэс хүрэтэр 86 мянган түхэригэй алмалта хэхэбди гэжэ уялга абаһан байха юм. Тиигэбэшье, энэ уялгань тус цехын арга боломжонуудта орходоо һураггүй доошоо гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Юуб гэбэл, энэ цех гансахан июнь һара соо 54 мянган түхэригэй алмалта туйлаһан байна.

Манай комбинат өөрынгөө продукциие наймаалха ябадалда хэдэн арбаад мянган түхэриг гаргашалдаг байха юм. Энэ талаар үнгэрэгшэ жэлдэ түсэбһөө гадуур нэгэ миллион шахуу түхэриг гаргашалагдаһан байгаа. Тиимэ дээрэһээ транспортна таһагай хүдэлмэрилэгшэд, ашаалагшад, наймаанай болон холодильна таһагай хүдэлмэришэд элдэб үлүү гаргашануудые эрид доошолуулха ёһотой.

СССР-эй Верховно Соведэй табадахи сесси дээрэ ССР Союзай Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ нүхэр Маленков үгэ хэлэхэ зуураа, эдеэ хоолой промышленностиин хүдэлмэришэдэй урда хойшолуулагдашагүй шухала зорилгонуудые табяа. Хүн зоной хэрэглэлэй зүйлнүүдые улам ехээр үйлэдбэрилхэ, тэрэ тоодо мяха болон мяханай продуктаар ажалшадые гүйсэд дүүрэнээр хангаха ёһотойбди гэжэ тэрэ хэлэһэн байна.

Манай комбинадай коллектив энэ зорилгые амжалтатайгаар шиидхэхэ ябадалда туһалалсаха бүхы арга боломжотой. Манай цехүүд соо байгаа түрүү техникые зүбөөр ашаглабал, хүдэлмэришэдэй ажалай бүтээсэ таһалгаряагүйгөөр дээшэлхэ байна. Үйлэдбэриие зүбөөр, ашагтайгаар эмхидхэлгэ, хамһабариин, хангалгын ба туһалбариин хүдэлмэрилэгшэдые үсөөлжэ, үйлэдбэриин гол шухала процессүүд дээрэ сэхэ ажалладаг хүдэлмэрилэгшэдэй удельнэ хэмжээе дээшэлүүлбэл, продукциин өөрын үнэ улам химдаруулагдаха байна.

М. САРБАЕВ.
Улан-Удын мяха-консервнэ комбинадай директор.

Улаан туг барюулагдаба

Үдын бассейнэй модо урадхуулагшадай дунда сезонно түсэбөө болзорһоонь урид дүүргэхын тула социалистическэ мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрэнхэй.

Мүнөө энэ бассейнэй бүхы хүдэлмэрилэгшэд арадай ажахыда модо дары түргэн, таһалгаряагүйгөөр эльгээхэ гэжэ бүхы хүсэ шадалаа элсүүлэн ажаллажа байна. Модо урадхуулга дээрэ бүтээсэ ехэтэйгээр ажалладаг нүхэд А. Тимофеев, В. Истомина гэгшэд илангаяа һайн амжалтануудые туйладаг. Тэдэнэр үдэр бүри нормоёо гурба дахин үлүүлэн дүүргэнэ.

Дүршэл ехэтэй бригадир нүхэр В. Сукониной хүтэлбэрилдэг пикетнэ бригада модо урадхуулагшадай дунда дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөндэ түрүү һуури эзэлжэ, дамжуулгын Улаан туг абаба.

М. Болонев.

Ахадуугэй агуухэ хани нүхэсэлэй гэршэ

☆☆

Москваһаа ерэһэн бэшэг

☆☆

Москва. Максим Горькиин нэрэмжэтэ культура ба амаралтын парк. Энэ парк соо июниин 30-һаа августын 4 болотор Хитадай арадай Республикын промышленностиин ба хүдөө ажахын выставкэ харуулагдаба. Эндэ хитад янзаар шэмэглэгдэһэн хэдэн павильонууд Центральна павильон тушаа үлгэгдэһэн Советскэ Союзай ба Хитадай Арадай Республикын гүрэнэй тугууд агууехэ хани нүхэсэлэй һүлдэ тэмдэг болон агаарта намилзана.

Хитадай ба ородой хүгжэм ээлжээ ээлжээгээр радиогоор дамжуулагдажа, Центральна парк соо зэдэлнэ. Һара үлүүтэй саг соо эндэ тон олон хүнүүд ябаа.

Тус выставкын дүрбэн мянга үлүүтэй экспонадуудые хараад байхада, манай агууехэ хүршын экономикын ба культурын һалбаран мандаһаниинь тон эли болоно. Харин империалистнуудай ба дотоодын мүлжэгшэдэй хара һабарһаа мултаржа, гайхамшагта илалта туйлаһан, эрхэ сүлөөгөө гартаа абаһан хитад арад энээхэн гурбанһаа үлүүтэй жэл соо оронойнгоо промышленностиие ба хүдөө ажахые ехээр хүгжөөһэн байна. Выставкын залнууд соо олон станогууд, ээрэлгын машинанууд, томо мантан гидрогенераторнууд, элдэб приборнууд, электроаппаратура, подшипнигууд табяатай. Эдэнэй хажууда Москвагай заводуудай хүдэлмэришэд, бэшэ бэшэшье мэргэжэлтэд олоороо сугларна. Хуушан Хитадай хэзээдэшье үйлэдбэрилөөгүй эдэ томо томо машинануудые мүнөө шэнэ Хитадай хүдэлмэришэд хэжэ байна гэжэ хаража үзэхэдэ, советскэ хүнүүдэй зүрхэн омог баяраар халихыса халина.

—Манай ороной ажахын, илангаяа промышленностиин һалбарха хэрэгтэ Советскэ Союз угаа ехэ туһа хүргэнэ,—гэжэ залуухан хитад хүбүүн-экскурсовод хөөрэнэ.

Үнэхөөрөөшье, ханаар байһан стенд, витринэнүүдые харахада, советскэ инженернүүд, монтажнигууд, мастернууд промышленностиин алишье һалбарида залуу хитад хүдэлмэришэдтэ техникэ шудалха ябадалдань туһалжа байдаһынь элирнэ.

«Бидэнэр Маркс, Энгельс, Ленин, Сталинай теориие шудалхаһаа гадна, мүн Советскэ Союзай түрүү техникые шудалха ёһотойбди. Ороноо хүгжөөн һалбаруулхын тулада бидэнэр Советскэ Союзһаа һуралсаха хэрэгээ ниитэ арадай хэрэг болгохо ушартайбди»,—гэжэ Мао Цзэ-дун хэлээ юм. Хитадай хүдэлмэришэд, таряашад болон интеллигенци Советскэ Союзһаа үльгэр жэшээ абан һуралсажа, өөһэдынгөө шэнэ һайхан байдал байгуулжа байна.

Зал соогуур саашаа ябажа харанабди. Элдэб янзын промышленна продукциин олон гэээшэнь! Радиоприёмнигууд, телефонно аппарадууд, химическэ, нефтяной, нүүрһэнэй, металлургическа промышленностиин үйлэдбэрилэн гаргаһан зүйлнүүд, медицинскэ түхеэрэлгэнүүд болон хэрэгсэлнүүд, арад зоной гэр байрын түхеэрэлгэнүүд, каучукова, арһан эдлэлнүүд болоод бэшэ бэшэшье олон экспонадууд эндэ бии. Эдэ бүгэдэ хадаа хитад арадай гайхамшагта туйлалтые ба тэдэнэй үшөө саашанхи арга боломжые гэршэлэн харуулхаһаа гадна, мүн үйлэдбэриинь үндэр культурые, Хитадай хүдэлмэришэд, мастернууд, инженернүүд болоод технигүүдэйнь эрхим мэргэжэл шадабариие харуулна гээшэ.

Хуйнхэ, Цзинцян, Санькэ мүрэнүүдые хааха, «Арадай илалта» гэжэ нэрэтэй уһалууриин Ин-Хуан-Ди-Вы канал бариха хүдэлмэринүүдые харуулһан македүүд ехэ һонирхолтой. Хитад орон дотор орьёлжо байгаа энэ ехэ хүдэлмэри хадаа арад зоной ашаг туһада зорюулагданхай. Ханада байгаа диаграмманууд Хитадай Арадай Республикада һүүлэй гурбан жэлэй туршада түмэр ба уһан замай болон агаарай транспортын хэды ехээр ургаһые харуулна.

Хүнгэн, эдеэ хоолой, кустарна промышленностиин зүйлнүүдтэ выставкэ горьтойхон һуури таһалһан байха юм. Хүнгэн промышленностиин продукци тусхай павильон соо харуулагдана. Энэ павильон эд бараанай зүйлнүүдые харуулгаар эхилнэ. Эндэ выставкэ хаража ябаһан хүнүүд: «Яаһан һайхан юм!», «Хэды ураар оёһон, хэды шадамараар нэхэһэн зүйлнүүд бэ!», «Ямар һайхан угалза бэ!», «Ямар уран гартай зон гээшэб!»—гэлдэжэ хэдо һайхашаан баясана, гайхана. Нээрээшье элдэб хээтэй, зурагуудтай, угалзануудтай хубсаһан, элдэб нарин нимгэн хоргы торгон, шэршүү, атлас бүдүүд, эрхим шанартай нарин хилгааһан бүдүүд, хилэн бархат, хэрмэнэй, булганай, бообор, магнал, леопардын арһан, хүнэриин арһан дэгэл хубсаһанууд хүнүүдые гайхуулхаар. Эдэ бүгэдэ тон зохидоор үнгэ тааруулагдаһан байхаһаа гадна, уран бэрхээр, шадамар гоёор оёгдоһон, нэхэгдэһэн байнал.

Тиихэдэ Хитадай һиилүүрнүүдэй хүнүүдые гайхуулхань айхабтар. Мүнгэн, алтан, яһан, модон дээрэ ехэл уран мэргээр һиилэн бүтээһэн зүйлнүүдэй олон гээшэ. Илангаяа заанай яһан дээрэ һиилэгдэһэн урдын императорска зунай ордон, харин мүнөөнэй Пекиндэхи парк бүтээсынгээ наряар аляанһаашье үлүү һайн. Энэ һиилүүрые мастер 600 үдэр соо хэжэ дүүргэһэн байгаа.

Бүхы дэлхэй дээрэ суутай Хитадай шаажан! Айхабтар һайхан зурагуудтай, элдэб үнгын дүрсэнүүдтэй шаажан амһартанууд, гоё гоё үндэр томо вазанууд, шаажан донбонууд выставкэ харагшадта ехэл һайхашаагдана.

Хитад зон гээшэмнай—һиилүүршэд, оёдолшон, дархашуул, мастернууд, нэхэгшэд—бүлта уран гартай, дүйтэй шадамар зон байна. «Хитад хүн юумые эбдэн үзэдэг бэшэ, харин заһан үзэдэг юм» гэжэ буряад зон хэлсэхэдээ, хитад зоной уран бэрхэ, шадамар дүйтэйень сэгнэн һайшаана бэшэ аал!

«Алтан лэ гартай зон байна даа! —гэжэ нэгэ москвич выставкэ хаража дүүргээд, тэмдэглэлэй дэбтэр дээрэ бэшэнэ.— Иимэ уран дархан зон ехэл һаруул һайхан ерээдүйтэй. Тэрэ ерээдүйгөө бата мэргээр зохёожо байһыень Хитадай Арадай Республикын промышленностиин ба хүдөө ажахын выставкэ харуулна».

Выставкын павильонуудай нэгэн соо «Советскэ Союз Хитадай Арадай Республика хоёрой хоорондын хани нүхэсэлэй, эбэй, харилсан туһалалсалгын договорто гар табилга» гэһэн мэдээжэ картинын буулгабари —айхабтар ехэ гобелен ханада үлгөөтэй. Энээниие Шанхай городой табан эгэшэ дүү басагад: Лю Пэй-лин, Лю Пэй-джин, Лю Пэй-фан, Лю Пэй-джу, Лю Пэй-и гэгшэд утаһан ба торгон һабагшаар уралан оёһон байна. Түрүүшээр хараһаар энээниие оёһон гэжэ бүри яаш һанахын аргагүй, шэрэ үнгэнь, һаруултаһан һүүдэртэһэн хэлбэринь тон зохидоор тааранан гээшэнь!

Шэнэ Хитадта таряашадай ажабайдалые һайжаруулха, ажал хүдэлмэриинь хүнгэдхэхэ талаар айхабтар ехэ хэмжээ абтана. Энээн тухайда хүдөө ажахые харуулһан тусхай стенд болоод фотовитринэ хэлэжэ үгэнэ. Таряашадай культурна хэмжээ дээшэлнэ. Поли дээрээ ажалаа хэхынгээ хоорондо тэдэнэр газетэ, ном уншана. Хитад таряашад газараа гараараа элдүүрилхээ болижо байнхай. Эхэ ороной промышленность таряашадтаа, хоёр анзаһата плуг, морин культиватор, морин сеялкэ, морин жатка гэхэ мэтын хүдөө ажахын машинануудые үйлэдбэрилэн гаргана. Эдэ бүхы хүдөө ажахын машинанууд выставкэ дээрэ табигданхай. Хэрбээ урдань Хитадай таряашад гаолян, кунжут, чумиза, барайгар, кукурузаһаа бэшэ ондоо культура таридаггүй байгаа һаа, мүнөө Эхэ оронойнгоо промышленностьдо айхабтар хэрэгтэй хлопок ургуулна, гречихэ, ячмень, овёс, арбаад сортын шэниисэ таридаг болонхой.

Эдеэ хоолой промышленностиин продукци нэгэ ондоо павильон соо табяатай. Эндэ дулаан газарта ургадаг элдэб сортын фруктнууд: ананас, хурма, апельсин, мандарин, банана, груша, персигүүд, кокосово һамар, хорёод гаран зүйлэй ургамалай тоһон, манжуур тамхин, хитад сай хүн зоной анхарал хандуулна. Женьшень гэдэг ургамалай үндэһэ хаража, хүнүүд ехэл олоороо сугларна.

Выставкын нэгэ хуби тусгаар ород-хитадай хани нүхэсэлдэ зорюулагданхай. Эндэ Хунонь провинциин арадай 39 оёдолшодой үнгэ бүриин торгон утаһаар оёһон «Агууехэ хани нүхэсэл» гэһэн Сталин Мао Цзэ-дун хоёрой зураг ханада үлгөөтэй. Энэ томо зурагай хажууда ходо хүн зон олон, «зураһан бэшэ, оёһон зураг гээшэ»,—гэхэдэнь, үшөөл этигэжэ ядаһан хүнүүд тон дүтэ ошожо харанад. Энэ зурагые хаража гайхаһан тухайдаа олонхид һанамжаяа бэшэхэ дэбтэр соо магтаалай халуун үгэнүүдые бэшэнэд.

Залай тэгэн дунда Советскэ Армиин илалтада зорюулжа Харбинда бодхоһон 30 метр үндэртэй памятнигай буулгабари табяатай.

Выставкэ дээрэ табяатай олон тоото фотографинууд, документнүүд, номууд болон бусад экспонадууд Советскэ Союз Хитад хоёрой хоорондохи экономическа болон культурна тон үргэн харилсаан тухай, эдэ хоёр ороной арадуудые холбоһон таһаршагүй хани нүхэсэл тухай хөөрэжэ үгэнэ. Стендүүд дээгүүр номуудай олон гээшэ! Эдэ хадаа ородой болоод советскэ авторнуудай хитад хэлэн дээрэ оршуулагдаһан номууд гээшэ.

«Ородуудай марксизм хэрэглэһэнэй ашаар хитадууд марксизмтай болоо... Октябрьска революциин ехэ буугай нээрээн мандa марксизм асараа»,—гэжэ Мао Цзэ-дун бэшээ һэн.

Марксизм-ленинизмын зохёолнууд хитад хэлэн дээрэ тон олоор хэблэгдэдэг. Хитадай коммунистнууд, залуушуул марксизм-ленинизмые эдэбхитэйгээр шудална. В. И. Ленинэй, И. В. Сталинай мүнхэ зохёолнууд ехэ тиражтайгаар хэблэгдэһэн байна.

Марксизм-ленинизмын зохёолнуудһаа гадна, мүн Мичуринай, Павловай зохёолнууд, Горькиин, Шолоховой романууд, хүүгэдэй номууд, учебнигүүд, техникын, хүдөө ажахын, наукын, искусствын болоод культурын элдэб асуудалнуудаар хэдэн олон номууд болон брошюранууд бии. Хамта дээрээ советскэ авторнуудай 3.356 ном эдэ жэлнүүдтэ Хитадта хэблэгдээ.

Хитадай Арадай Республикын выставкэ хадаа хоёр агууехэ арадай таһаршагүй хани нүхэсэлэй шэнэ гэршэ болоно.

Г. ЧИМИТОВ.

Багшанарай августовско зүблөөнүүдые һайнаар үнгэргэхэ

Ургажа ябаа залуу үетэниие эрдэм ухаанда һургаха ба хүмүүжүүлхэ талаар советскэ багшанар һуралсалай жэл бүхэндэ шэнэ шэнэ амжалтануудые туйланад. Партиин XIX съездын шиидхэбэринүүдээр зоригжоһон манай республикын һургуулинуудай түрүү багшанар, арадай гэгээрэлэй хүдэлмэрилэгшэд залуу үетэниие һургаха ба хүмүүжүүлхэ хүдэлмэреэ һайжаруулхын тулада ехэхэн оролдолго гаргана.

Энэ жэлэй хабарай экзаменууд наукын үндэһэ һууринуудые тайлбарилан ойлгуулха ба хүмүүжүүлгын хүдэлмэриие һайжаруулха талаар олохон һургуулинуудай хэһэп горьтой хүдэлмэриие гэршэлэн харуулаа. Нилээд олон багшанар, багшанарай коллективүүд политехническэ һуралсал бэелүүлхын тулада шэнэ шэнэ арга методүүдые бэдэрхэ талаар творческо ехэхэн эдэбхи үүсхэл гаргаа. Һуралсалай занятинууд ажабайдалтай холбоо барисаатайгаар ябуулагдадаг болоо, һургуулинуудта лабораторно-практическа занятинууд, экскурсинууд олоор ба эмхитэйгээр үнгэргэгдэнэ, предметнэ кружогуудай хүдэлмэри эли бодо һайжараа.

Гэхэ зуура, республикын һургуулинуудай болон арадай гэгээрэлэй органуудай хүдэлмэридэ горьтой дутагдалнууд, шиидхэгдэхэ ёһотой олон асуудалнууд бии байһаар. Нэн түрүүндэ, һуралсал-хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин үрэ дүнгүүд ба һурагшадай успеваемость үшөөл жэгдэ бэшэ байна. Һурагшадые һургаха ба хүмүүжүүлхэ талаар олохон һургуулинууд болон багшанарай амжалтануудые туйладагшье һаань, идейнэ ба научно-методическа доодо хэмжээндэ заадаг, советскэ дидактика болон методикын гол шухала эрилтэнүүдые баримталдаггүй, муугаар һурадаг олон һурагшадтай һургуулинууд ба багшанар үшөөл бии байһаар. Үнгэрһэн һуралсалай жэлдэ политехническэ һуралсал эмхидхэхэ талаар республикын зарим һургуулинуудта горьтой дутагдалнууд үзэгдөө һэн. Тиимэһээ багшанарай болохоёо байгаа августовско зүблөөн дээрэ «1953—1954 онуудта багшанарай зорилгонууд» гэһэн элидхэл гол түлэб зүбшэн хэлсэгдэхэ байна. Энэ темээр арадай гэгээрэлэй аймагай ба городской таһагуудые даагшанар элидхэлнүүдые хэхэ юм. Элидхэлнүүд соо бүтэдэниитын долоон жэлэй һуралсалай түсэбые дүүргэлгэ, наукын үндэһэ һууринуудые заалгаар ба политехническэ һуралсал эмхидхэлгээр, мүн хүмүүжүүлгын хүдэлмэриие һайжаруулха талаар асуудалнууд элирхэйлэн харуулагдаха байна.

БМАССР-эй Гэгээрэлэй министерство «Районуудта багшанарай августовско зүблөөнүүдые үнгэргэхэ тухай» тусхай приказ гаргаа. Республикын Гэгээрэлэй министерство арадай гэгээрэлэй аймагуудай ба городской таһагуудые даагшанарта багшанарай эдэ зүблөөнүүдые һайн бэлэдхэлтэйгээр, августын 26-һаа 28 хүрэтэр үнгэргэхыень дурадхана. АймОНО ба горОНО-нуудые даагшанарта һуралсал-хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин ямар нэгэн шухала зүйлөөр зүблөөнэй пленум дээрэ хоёрдохи асуудал табиха эрхэ олгогдоно. Классуудаар ба предмедүүдээр секционно занятинуудые үнгэргэхэ хэрэгтэ приказ соо ехэхэн анхарал хандуулагдана. Секционно занятинууд дээрэ һуралсал-хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин шанарые саашадаа һайжаруулха ба ерэхэ һуралсалай жэлдэ һурагшадай успеваемостиие һайшаан гэжэ дээшэлүүлхэ тухай асуудалнуудые багшанар зүбшэн хэлсэхэ байна. Энэ зорилгоор «Предмедүүдые заалгын шанарые һайжаруулха, һурагшадай успеваемостиие дээшэлүүлхэ хэмжээнүүд тухай» гэһэн темээр элидхэл шагнагдаха ба зүбшэн хэлсэгдэхэ юм. Удаань ерэхэ һуралсалай жэлэй түрүүшын хахадта классуудаар ба предмедүүдээр һуралсалай материалнуудые хубаан түсэблэхэ тухай хэлсэхэ байна.

Физикээр, химеэр, биологёор, математикаар, географяар, зуралга ба черченеэр секционно элидхэлнүүдые хэхэдээ, политехническэ һуралсал бэелүүлгэтэй хабаатай асуудалнуудые элирхэйлэн харуулалсаха шухала гэжэ БМАССР-эй Гэгээрэлэй министерство дурадхана. Тэрэнһээ гадна, физикэ, тоо бодолго, хими, биологи ба географи заадаг багшанар богонихон болзорой практикумуудые гараха ба экскурсинуудта ябаха байна.

Секцинүүдэй хүдэлмэреэ дүүргэхэлээр һургуулиин хүтэлбэрилэгшэдэй зүблөөн боложо, багшанарай хүдэлмэриие хүтэлбэрилхэ ба хинан шалгаха ябадалые һайжаруулха хэмжээнүүд тухай асуудал зүбшэн хэлсэгдэхэ зэргэтэй.

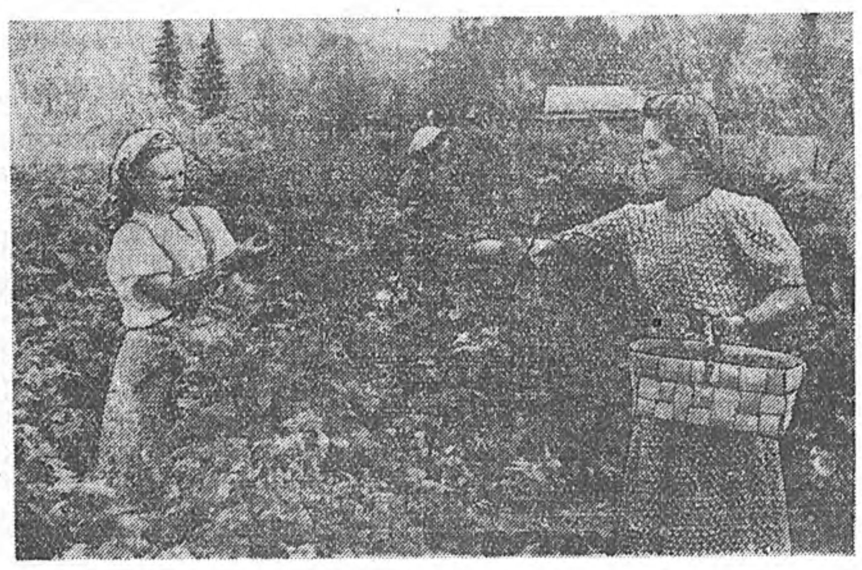
Багшанарай болохоёо байгаа августовско зүблөөндэ бэлэдхэхэ ба тэрэниие үнгэргэхэ хэрэгтэнь арадай гэгээрэлэй аймагай таһагуудта туһалалсахын тулада БМАССР-эй Гэгээрэлэй министерствын, багшанарай мэргэжэл дээшэлүүлхэ институдай хүдэлмэрилэгшэд хүдөө нютагуудта гараһан. БМАССР-эй Гэгээрэлэй министерствын һургуулинуудай таһагта августовско зүблөөнүүдые үнгэргэхэ асуудалнуудаар хүдөө гараха хүнүүдтэй инструктивна семинар һаяхан үнгэргэгдөө.

Багшанарай августовско зүблөөндэ Иволгын, Курумканай, Бичурын, Хэжэнгын, Ториин болон бусад зарим аймагуудай һургуулинууд болон арадай гэгээрэлэй таһагууд һайнаар бэлэдхэнэ. Жэшээлхэдэ, һаяхан Иволгын аймагай һургуулинуудай хүтэлбэрилэгшэдэй зүблөөн боложо, тэндэ «Багшанарай болохоёо байгаа августовско зүблөөн ба тэрээндэ бэлэдхэл» гэһэн темээр аймОНО-е даагша нүхэр П. В. Мониевай элидхэл зүбшэн хэлсэгдэһэн байна. Мүнөө эндэ зүблөөнэй пленарна ба секционно заседанинууд дээрэ хэгдэхэ элидхэлнүүдтэ материалнуудые суглуулхын тулада арадай гэгээрэлэй хүдэлмэрилэгшэдһөө бүридэһэн тусхай комиссинууд байгуулагдаа. Иволгын аймагта үнгэргэгдэхэ багшанарай зүблөөн дээрэ түрүү дүй дүршэлөө андалдан абалсаха талаар ехэхэн анхарал хандуулагдаха юм.

Үнгэрһэн жэлдэ аймагуудай арадай гэгээрэлэй зарим таһагууд багшанарай августовско зүблөөндэ муугаар бэлэдхэһэн дээрэһээ тэрэниие яаралтайгаар, эмхигүйгөөр үнгэргэһэн байгаа. Тэдэ зүблөөнүүд дээрэ ёһотой хурса шүүмжэлэл ба өөрыгөө шүүмжэлгэ гараагүй һэн. Тиихэдэ секционно занятинууд пленарна заседанинуудта орходоо муугаар үнгэргэгдэһэн байха юм. Тэдэнэр олонхи ушарта һуралсалай материалнуудые түсэблэлгөөр дүүргэдэг байгаа. Нёдондоной алдуу дутагдалнууд энэ жэлдэ дабтагдахагүй ёһотой.

Багшанарай августовско зүблөөнүүдые эмхитэйгээр үнгэргэлгэ хадаа һургуулинуудта һуралсал-хүмүүжүүлгын хүдэлмэриие һайжаруулха хэрэгтэ ехэхэн туһа хүргэхэ байна. Тиимэһээ эдэ зүблөөнүүд идейнэ дээдэ хэмжээндэ үнгэргэгдэхэ ёһотой. Зүблөөнэй пленарнашье заседани, секционношье заняти дээрэ шүүмжэлэл ба өөрыгөө шүүмжэлгые үргэнөөр ба зоримгойгоор дэлгэрүүлхэ шухала.

М. Мангадаев.

Бурят-Монголой Мичуринай нэрэмжэтэ үрэ жэмэстэ станци жэмэсээ суглуулжа байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: (зүүн гарһаа) звеньевой Мария Ивановна Перемогаева (баруун гарһаа) Татьяна Панфиловна Николаева хоёр жэмэс суглуулжа байна.

С. Марковай фото.

Мүрысөөндэ илажа гараба

БМАССР-эй Хүнгэн ба эдеэ хоолой промышленностиин предприятинуудай хоорондо 1953 оной хоёрдохи кварталай түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхын тула социалистическэ мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрүүлэгдэһэн байгаа.

Кварталай эсэстэ мүрысөөнэй дүнгүүдые гаргахада Кабанскын аймагай пищекомбинадай коллектив (директорынь нүхэр Соболев) эрхим амжалтануудые туйлаһан байна. Тус коллектив хоёрдохи квартал соо валовой продукци үйлэдбэрилхэ түсэбөө 169,6 процент дүүргэжэ, 41 мянган түхэриг олзо олобо.

Социалистическэ мүрысөөндэ илажа гараһанай түлөө Кабанскын аймпищекомбинадай коллективтэ БМАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй ба профессиональна союзай областной Соведэй дамжуулгын Улаан туг, 3 мянган түхэриг мүнгэн шан барюулагдаба.

Дүршэл ехэтэй киномеханик

Зэдын аймагай центр—Петропавловка тосхоной ажалшадай дунда болон аймагайнгаа колхозуудта киномеханик Николай Третьяков мэргэжэлтэ ажалаараа мэдээжэ болонхой. 6 жэл механигаар ажаллаха зуураа нүхэр Третьяков мэргэжэлээ нилээд дээшэлүүлһэн, ехэ практикатай болоһон байна.

Тэрэнэй харуулһан кинофильмдэ техническэ ямаршье дутуу дунданууд байдаггүй. Юундэб гэхэдэ, нүхэр Третьяков өөрынгөө киноаппаратурые техническэ талааронь хододоо ариг сэбэр ба бэлэн байлгадаг юм. Мүн элдэб номуудые уншажа, өөрынгөө техническэ эрдэмые дээшэлүүлнэ, шэнэ киноаппаратурануудтай танилсана. Дүршэл ехэтэй киномеханигай ажал үндэрөөр сэгнэгдэжэ, тэрээндэ 2-дохи категориин киномеханик гэһэн нэрэзэргэ олгогдоһон байна.

Неделидээ хоёр дахин аймагайнгаа колхозуудта гаража, колхозой центр, таряанажалай бригада ба һүнэй-товарна фермэнүүдээр кино харуулна. Нүхэр Третьяков гармони дээрэ һайнаар наададаг ба тэрээндэ ехэ дуратай туладаа кинофильм харуулхынгаа урда тээ хүдөөгэй залуушуулые суглуулжа, танца, хатар эмхидхэдэг.

Третьяковой киноустановко социалистическэ мүрысөөндэ республика дотороо үнинэй хоёрдохи һуури эзэлжэ ябана.

М. Николаев.

Дуратай мэргэжэлээ шэлэн олоно

Ветеринарна наукануудай доктор, Улан-Удын зооветинститудай директор В. Р. Филиппов Заиграйн аймагай Унэгэтэйн дунда һургуулида һаяхан ерэжэ, һургуули шадарай тарилгын участогай хүдэлмэритэй танилсажа, нилээд олон үнэтэ зүбшэлнүүдые үгэбэ.

Мүн ерэхэ һуралсалай жэлдэ зооветинститудта орохоор бэлдэжэ байһан тус һургуулиин 8 һурагшадтай нүхэр Филиппов һонирхолтой хөөрэлдөө үнгэргөө. Энэ жэлдэ Унэгэтэйн дунда һургуули дүүргэгшэдэй 50 процентнь хүдөө ажахын мэргэжэлтэд болохо гэжэ шиидээд, Иркутск, Улан-Удэ ошобо.

Иигэжэ һургуули шадарай участогай хүдэлмэри һурагшадай саашадаа дуратай мэргэжэлээ шэлэн олохо хэрэгтэнь туһална.

Л. Молоков.

Шэнэ библиотекэ нээгдэбэ

Могойто тосхоной ажалшадай культурна эрилтэ жэл ерэхэ тудам ургана. Тэндэ ажаһуужа байгаа колхознигууд ба албахаагшадай ажабайдалда ном, газетэ юрын хэрэгсэл боложо оробо. Ажалшадай эрилтые хангаха зорилгоор мэнэ һаяхан Могойтодо библиотекэ шэнээр нээгдэбэ. Энэ хадаа Курумканай аймагта тоогоороо ниитын долоодохи библиотекэ болоно.

С. Тараскин.

Тариһан мододоо һайнаар харууһална

Энэ хабар республиканска ДОСААФ-эй коллектив 450 дүрбэлжэн метр талмай дээрэ 80 гаран эшэ уляангир, яблони тариһан байгаа. Тариһан мододынь һайнаар ургажа байна. Һаяхан тэдэнэр 15 хүнэй хабаадалгатай воскресник эмхидхэжэ, тариһан ургамалнуудаа тойруулан хоройлоо.

Ж. Ринчинов.

Һуралсалай жэлдэ бэлэн

Курумканай аймагай Шаманска ба Могойтын эхин һургуулинууд һуралсалай шэнэ жэлдэ гүйсэд бэлэн болонхой. Һургуулиин байшангуудые заһабарилха, доторой түхеэрэлгэ хэхэ ба бусад хүдэлмэридэнь Могойтын сомоной Соведэй түрүүлэгшэ нүхэр Новолодский ехэхэн туһаламжа үзүүлһэн байна.

Мүнөө һуралсалай жэлдэ хүсэд хүрэхэ түлеэн бэлэдхэгдэжэ, хашаандань оруулагдаһан ба һургуулиин наһанай хүүгэдэй список табигдажа дүүргэгдэнхэй.

КИНО

„Дарлалта доро"

Эрхэ сүлөөдэ дуратай болгар арад табан зуу гаран жэл соо турецкэ хэрзэгы шэрүүн дарлалта доро ажаһууха зуураа, эзэмдэгшэдтэ эсэргүүсэн хэдэн удаа зэбсэгтэ восстанинуудые хэдэг һэн. Тэдэнэй олон удаан жэлнүүд соо хэжэ байһан тэмсэлэй нэгэ үеые, 1876 оной апрель һарада бүхы орон дотор болоһон восстаниие, тэрээндэ бэлэдхэлые болгарска агуухэ уранзохёолшо Иван Вазов өөрынгөө «Дарлалта доро» гэжэ роман соо тойруулан бэшэһэн байха юм.

Энэ романай удхаар (сценаринь Н. Спасов, Г. Крынзов гэгшэдэй) табигдаһан «Дарлалта доро» гэжэ уранһайханай шэнэ фильм манай республикын кинотеатрнуудай экрануудээрэ харуулагдажа байна. Энэ фильмые республикын ажалшад ехэтэ һонирхон харана.

...Турецкэ эзэмдэгшэдтэ эсэргүү тэмсэһэнэйнгээ түлөө бүхы наһан соогоо түрмэдэ һууха болоһон болгарска суута революционер Иван Кралич аадар шуурганай боложо байха үедэ хаалтын газарһаа тэрьедэнэ. Түрмын харуулшад-татнуулшад тэрэниие мүрдэн бэдэрнэ. Зүгөөр Кралич хүн зоной туһаламжаар баригдангүй, сүлөөдэ гарана. Теэд сүлөөдэ гараадшье байхадаа арад зонойнгоо зоболонто тулюур байдалые харана.

Уданшьегүй Кралич Огнянов гэжэ ондоо фамилитай болоод, Белая Церковь гэжэ тосхоной хүн зоной туһаламжаар нютагай һургуулида багшаар хүдэлмэрилхэеэ ороно. Энэ үедөө Кралич Соколов гэжэ үнинэй революционертэй дүтэ танилсана. Тэдэнэр нюуса революционно комитет байгуулжа, Эхэ ороноо сүлөөлхэ хэрэгтэ ами наһаяа гамнахагүй хатуу зоригтой хүнүүдые бэеэ тойруулан суглуулна.

...Оборище гэжэ газарта ой соо арадай ехэ суглаан боложо байна. Нютаг бүриин түлөөлэгшэд эндэ сугларанхай. Эхэ ороноо сүлөөлхын түлөө тэмсэлдэ бодохо сагнай болоо, энэ нангин тэмсэлэй түлөө ами наһаяа гамнахагүйбди гэлдэн бүхы болгар арадай үмэнэһөө тэдэнэр шахаа тангаригаа үгэнэд. Майн 1-нэй үдэр хэдэ хэдэн округуудта зэбсэгтэ восстанида нэгэн доро бодохо гэжэ эндэ шиидхэгдэһэн байгаа. Теэд турогууд һанаа амар унтажа байгаагүй: тэдэнэй тагнуул энэ суглаанда шурган ороһон байба. Энэ ушар Огняновта эли болоно. Восстаниие хараалагдаһан болзорһоонь урид эхилхэ гэжэ шиидээд, бэшэ нүхэдтөө тэрэ дурадхана.

Арад зон турецкэ дарлагшадта эсэргүүсэн, зэбсэгтэ восстанида бодоно. Теэд восстани хэгшэдэй хүсэниинь турецкэ регулярна армиин хүсэндэ орходоо нилээд бага байһан байгаа. Турецкэ солдадуудта хүреэлэгдээд байхадаа Огнянов Соколов хоёр һайн дурааараа үлэгшэдые өөһэдтэйгөө хамта үлөөгөөд, гол хүсэеэ гэдэргэнь гаргана. Тэдэнэр нүхэдөө абархын тулада һүүлшынгээ хүнэй үлэтэр героическаар дайлалдажа, баатарай үхэлөөр унанад. Тиин восстани хэрзэгы шэрүүнээр дарагдаба. Восстанида бодоһон тосхониие турогууд хайра гамгүйгөөр һандаргана, галдана, хүн зониинь алана, хюдана, богоолшолхын тула бүлэг бүлэгөөрнь Стамбул абаашана. Гэбэшье, болгар арад доройтожо, зоригоо хухараагүй. Тэдэнэр ерээдүйн һаруул һайхан байдалда, нэгэн сагта Эхэ оронойнгоо сүлөөрхэ байһанда батаар этигэнэ. Тэдэнэр Эхэ ороноо сүлөөлхэ хэрэгтэмнай ахадүү агууехэород арад туһалха байха гэһэн найдалтайгаар зүүн зүг руу харан үлэнэд. Энэ найдабаринь жэл болоод бэелүүлэгдэнэ: 1877 ондо ородой сэрэгүүд Болгариие турогуудһаа сүлөөлнэ. Фильмын гол удхань иимэ байна.

Эндэ наадаһан артистнууд рольнуудаа һайнаар гүйсэдхөө. Зарим газарта хүнэй сэдьхэл зүрхэ хүдэлгэмэ сценэнүүд бии.

Огняновай ролиие наадаһан актер М. Миндов бодото революционерэй образые гаргажа шадаа. Тиихэдэ багша басаган Радын ролиие гүйсэдхэһэн актриса Л. Попиванова урин налархай ба айха сухарихые мэдэхэгүй, хатуу зоригтой революционеркын образые байгуулаа.

Мүн доктор Соколовой, юрын таряашан Боримечкын, турок Тусунбейн рольнуудые артистнууд В. Кирков, П. Карнуховский, С. Пейчев гэгшэд һайнаар нааданад.

Энэ фильм хадаа Болгарска уранһайханай фильмнүүдэй Софидахи студиин творческо схэхэн амжалта мүн болоно.

Д. Цыренжапов.

Сатирын булан

Хэжэнгын чайна соо

Ажалшадай эрилтэнүүдые гүйсэд хангаха гээшэ бүхы организацинуудай, тэрэ тоодо худалдаа наймаанай болон ниитын эдеэ хоол бэлдэдэг газарнуудай хүндэтэй ба харюусалгатай уялга мүн. Эдэбхи ехэтэйгээр ажаллаһанай һүүлээр сэбэр, уужам столоводо гү, али чайнада орожо, амтатайгаар буйлуулһан хоол эдихэдэ ямар аятай зохид байдаг бэ!

Эгээл иимэ бодолтойгоор үдэшэлэн Хэжэнгын аймцентрын чайнада албахаагшад, колхознигууд болон бусад ажалшад орожо байгаа һэн. Зүгөөр тэдэниие хэрзэргээр угтааб? Сэхынь хэлэхэдэ, һанаһанда хүрөөгүй. Эдеэлхэеэ һууха гэхэдэ, стул байхагүй, зарим стулнууд дээрэнь хоёр хоёр хүн зэргэлжэ һуушанхай байба. Бүлэг залуу хүбүүд хүнэй ябаха харгы дээрэ баймга дүхэриг татажархиһан, дарья табилдажа, энеэдэ ханяада гарган, «Казбек» залалсан зогсожо байбад. Энэ үедэ газааһаа үшөө нэгэ бүлэг залуу хүбүүд орожо ерэбэ. Тэндэ байгаашадтай аятай зохидоор мэндэшэлэлсэнэ, гар хүлөө барилсана. Хараха янзада ехэ эбтэй, үгэ үгөө ойлголсодог зон хэбэртэй.

— Юунһээшьеб боложо, балсангуудни ехээр хатуужаһан янзатай. Бүдүүн сарайшье һээр дайралдаа һаань, нэгэл шаахадаа хухалха һэн хаб даа, — гэсэгээжэ, набтархан аад, үргэн сээжэтэй, духа дээрээ буржагад гэһэн үһэтэй хүбүүн сэхээ табижа байгаа һэн.

Тойрожо һуугаашадынь энэ нүхэрөө улам хүхеэжэ, «зүрхэ оруулна» хэбэртэй. Харин тэрэнь удангүй бүри һархайжа, үбсүүгээ урагшань түрисэгээжэ байба.

— Сутурин худадаа «зууе» табюулая, «зууе» табюулая, — гэлдэжэ газааһаа ороһон улааншаг болоһон хасартай хүбүүнэй урдаһаа тэдэнэр дугташалдабад. (Эндээ гэжэ хэлэхэдэ, мэнэ һая ороошо Сутурин гэдэг аймбольницын завхоз байха зуураа, худал хуурмаг данса зохёожо, 8 мянгаһаа үлүү түхэриг эдижэрхиһэн хүн). Хэлэгдэгшэ дүхэриг соо байһан хүнүүдые нэрлэхэ болоо һаа иимэ: киномеханик Имеков, тэрэнэй дахуулнууд Сенотрусов, Ступаков, Перевозников гэгшэд. Нүгөөдэ бүлэгтэнь аймагай госстрахын ахалагша инспектор Цыбик Амагаев, тэрэнэй шарбуунсада хамжаашад Абашеев, Амбросов, Дивасанов гэгшэд болоно.

Түрүүшын бүлэгэй удамарша Имеков тухайда тобшо мэдээсэл үгэе. Тэрэ хадаа хулиганска аашануудые гаргаһанайнгаа түлөө БМАССР-эй кинофикациин управлениин приказаар ажалһаа хаягдаһан байгаа. Зүгөөр Хэжэнгын аймагай кинофикациин таһагые даагша байһан нүхэр Афанасьев тэрэниие «хайралһандаа» һөөргэнь киномеханик болгон оруулаа. Гадна, нүхэр Афанасьев эрхимээр ажаллаба гээд Имековтэ шагналай мүнгэ барюулһан һурагтай. Тэрэ мүнгөөрөө Афанасьев Имеков хоёр нэгэнтэбэшэ хундага нэшэлдүүлһэн хушуу холбоһон байгаа. Имековтэй сүг ябаашад Сенотрусов, Ступаков, Перевозников гэгшэд мүн лэ киномеханигууд юм. Тэдэнэр ажалай журам эбдэдэг, ажалшадта кино муугаар харуулдаг байхаһаа гадна, колхозуудаар гарахадаа «үһан тулам» болотороо архи уудаг юм.

Хоёрдохи бүлэгэйнь гэшүүн Бизья Дивасанов гэдэг хэды залуу наһатай байбашье, архи ууха, ааша гаргаха «эрдэм» шудаланхай. Сталинай нэрэмжэтэ колхозой Толгойн гүүртэдэ малшан байһан аад, наһатай болоһон эжыдээ малаа орхижорхёод, зайжа зуража ябана.

Уданшьегүй «Казбек» папиросой хүхэ утаан улам ехээр бааяжа, бэе бэеэ холоһоо танихаар бэшэ болобо. Тиин дүхэригтэ байгаашадаймнай зосоонь «гал носожо», бүри бүри халуун боложо байгаа һэн. Энэ үедэ хамсыгаа шамажархиһан Имеков шэхэндэ багташагүй шэбшэг үгэнүүдые шашаһаар дүтэлжэ ерэбэ. Тиин архида һогтоошо боложо ядажа байһан Амагаевай үргэн дунда автол халдаһан нюдаргаараа яс гэтэр табижархиба. Шууялдаан, үймөөн займаан болошобо. Тэндэ байһан хүнүүд, үбгэд, хүгшэдшье, милиционер Содбоевшье тэрьедэшэбэ...

Имеков Амагаев хоёрой хэр ехээр наншалдаһан тухай, тэдэнэй дахуулнуудай бэе бэеэ хэды шааһан тухай бэшээдшье яахаб, саарһанай зоболон. Зүгөөр «байлдаанай» һүүлээр уб улаан болоһон Имековэй аман сооһоо хүнэй хурганай нэгэ үень бүхэлеэрээ унашоо һэн гэдэг. Хэнэй хурган гээшэб гэжэ бэдэрэлгэн болоходо, Амагаевай дунда хурган таһархай байба гээд, хүнүүд хүхэ модон болотороо энеэлдэдэг юм.

«Хайран хургамни, хайран хургамни» гэһээр таһарһан хурганай эзэн гэртээ харяа һэн гээ. Теэд хэды хайрлабашье, «гэмынь урдаа, гэмшэлынь хойноо» ха юм даа.

Хэжэнгын аймцентрын чайна дотор халтад гэбэл болодог иимэ тэсэшэгүй баримтанууд юу харуулнаб гэхэдэ, эндэхи залуушуулай дунда хүмүүжүүлгын хүдэлмэри яаха аргагүй һулаар ябуулагдана, тиимэһээ ажалай журам эбдэхэ, архидаха, наншалдаха гэхэ мэтын аашанууд үзэгдэнэ.

Саашадаа иимэ «зэрлиг» ушарнуудай дабтагдахагүйн тула тус аймагай хүтэлбэрилэгшэд зохихо хэмжээ абаха ёһотой.

Ц. Базарсадуев,
Р. Чимитов.

Дүүрэхэеэ болиһон бүридхэл

Закаменай аймцентрын библиотекэ дотор эмхи гуримгүй байдалтай: газетэ, журналнууд хаа хамаагүй хэбтэдэг, стулнууд үсөөн, номуудые һайшаан дурадхаһан списогуудшье үгы. Шэнэ номуудай ерэхэдэ, библиотекарь нүхэр Будаева «бүридхэлдэ оруулаадүйбди» гэжэ шалтаад, уншагшадта удаан саг соо үгэдэггүй.

(Селькор В. Очировай бэшэгһээ).

Хулганануудай хөөрэлдөөн

НЭГЭДЭХИНЬ:
—Алтан гадартай номууд
газарта хүбхынэ,
Абахаяа яанаб,
хайран үнэтэй зөөри лэ.

ХОЁРДОХИНЬ:
—Абгай Будаева
«ажалдаа диилдээд» зобһылнэ,
Аниргүй бай,
бү һаатуула,
тээримэр.

НЭГЭДЭХИНЬ:
—Булгархай хүлтэй стул,
таһархай газета
Булта юундэ
хуушан хэбээрээб,
хара.

ХОЁРДОХИНЬ:
—Бү гайхыш, нүхэр,
үшөө саг эртэ,
Бүридхэл дүүрээдүйл,
айнгүй хатара!

Ч. Намжилэ.

Корейе Советскэ Армиин сүлөөлһөөр 8 жэлэй ой

Пхеньянда баярай заседани боложо

ПХЕНЬЯН, августын 15. (ТАСС). Японско колониальна дарлалтаһаа Корейе Советскэ Армиин сүлөөлһөөр 8 жэлэй ойдо зорюулагдаһан баярай заседани үсэгэлдэр үдэшэ Пхеньянда болобо. Партиина ба олониитын организацинуудай түлөөлэгшэд, үйлэдбэриин түрүүшүүл, албахаагшад, тэрэ шадарай деревниинүүдэй тариашад, наукын ба искусствын худэлмэришэгшэд зал соо сугларба. СССР-һээ КНДР-дэ байгаа посол нүхэр Суздалев, Хитадай Арадай Республикын ба арадай демократиин оронуудай дипломатическа түлөөлэгшэд заседани дээрэ байлсаба.

Президиумдэ нүхэд Ким Ир Сен, Ким Ду Бон, Пак Ден Ай, Пак Чан Ок, КНДР-гэй правительствын ба Корейн Ажалай партиин Центральна хүтэлбэрилэгшэдэй ерэхэдэнь, хүнүүд нэрьеэмэ альгаташалгаар угтаба.

Корейн Ажалай партиин ЦК-гэй түрүүлэгшын орлогшо Пак Чан Ок Корейе Советскэ Армиин сүлөөлһөөр 8 жэлэй ой тухай элидхэл хэбэ.

Корейдэ эбдэрэлгые баталалга хадаа эб найрамдалай ба демократиин бүхы лагериин илалта мүн гэжэ элидхэлшэ тэмдэглэбэ.

Пак Чан Ок арадай ажахые һэргээн бодхооһо ба оронииe амгалан һөөр нэгэдүүлхэ хэрэгтэ корейскэ арадай үмэнэ байһан зорилгонуудта өөрынгөө элидхэлэй ехэнхи хүбиие зорюулба. КНДР-дэ Советскэ правительствын туһаламжа үзүүлхэ тухай СССР-эй Верховно Соведэй табадахи сесси дээрэ нүхэр Г. М. Маленковой хэлэһэн үгын хүбиие дурдажа, элидхэлшэ иигэжэ мэдүүлбэ:

—Мүнөөдэр бүхы корейскэ арад өөрынгөө сэдьхэлэй ба хамгаалагша—агууехэ советскэ арадта баясхалан хүргэнэ, Советскэ правительствода баясхалан хүргэнэ.

Пак Чан Ок Хитадай агууехэ арадта ба арадай демократиин оронуудай арадуудта тэрэшэлэн баясхалан хүргэбэ.

СССР-һээ КНДР-дэ байгаа посол нүхэр Суздалев заседани дээрэ амаршалгын үгэ хэлэбэ.

Корейе Советскэ Армиин сүлөөлһөөр 8 жэлэй ой

ПХЕНЬЯН, августын 15. (ТАСС). Корейе сүлөөлхын түлөө байлдаа-нуудта наһа бараһан Советскэ Армиин сэрэгшэдэй хүндэлэлдэ корейскэ арадай табиһан обелискын—сүлөөлгын памятнигай дэргэдэ веноогуудые табилга үсэгэлдэр Пхеньянда Моранбон хада дээрэ болобо.

Корейн Ажалай партиин ЦК-гэй түрүүлэгшын орлогшонор Пак Ден Ай ба Пак Чан Ок Корейн Ажалай партиин гэшүүдэй үмэнэһөө венок табиба. КНДР-гэй правительствын органуудһаа, корейскэ арадай армиин сэрэгшэдһээ, республикын олониитын организацинууд, предприятинууд ба эмхи зургаануудһаа, пионернүүд ба һурагшадһаа, Советскэ Союзай, Хитадай Арадай Республикын, арадай демократиин оронуудай посольствонууд ба миссинүүдһээ веноогууд тэрэшэлэн табигдаба.

Австридахи информациин советскэ албанай мэдээсэл

ВЕНА, августын 15. (ТАСС). Австридахи информациин советскэ албан иимэ мэдээсэл толилбо:

Австридахи СССР-эй верховно комиссар И. И. Ильичёв 1953 оной августын 15-да Австриин федеральна канцлер Юлиус Раабта иимэ удхатай бэшэг эльгээбэ:

«Господин канцлер! 1953 оной июлиин 27-до Доодо Австриин зарим районуудта болоһон байгаалиин аюултай дашарамдуулан, советскэ засагаархид эдэ районуудта байһан ба хохидолдо ороһон УСИА-гэй (Австридахи советскэ эд зөөриин Управлени) газар нютагуудай жэжэ арендаторнуудые арендна түлэбэриин зөөлэхэ тэатабиһаа, доёмсо түлэлгэһөө сүлөөлхэ гэжэ шиидэбэ».

КНДР-гэй правительствын тогтоол

ПХЕНЬЯН, августын 14. (ТАСС). Оронойарадай ажахые һэргээн бодхоохын ба хүгжөөхын тула 1 миллиард түхэриг хэмжээтэй туһаламжа корейскэ арадта үзүүлхэ тухай Советскэ правительствын шиидхэбэритэй дашарамдуулан, Корейскэ Арадай-Демократическа Республикын министрнүүдэй Кабинедэй гаргаһан тогтоолые Корейн центральна телеграфна агентство дамжуулба.

—Дайнда һандаргагдаһан арадай ажахые түргөөр һэргээн бодхоохо ба хүгжөөхэ, өөрынгөө ажабайдалай материальна болон культурна услови һайжаруулха хойшолуулашагүй зорилгонуудые корейскэ арадай үмэнэ табигдаад байхада, мүнөөдэр, манай арадта советскэ правительствын үзүүлхэ байгаа үгэ ехэ туһаламжа хадаа манда шэнэ хүсэ түрүүлнэ, манай арадые шэнэ амжалтануудта зарригжуулна.

1 миллиард түхэриг хэмжээтэй туһаламжын түлөө агууехэ советскэ арадта хизаааргүй ехэ баяр баясхалангаа бүхы корейскэ арадтай хамтада мэдүүлжэ, КНДР-гэй министрнүүдэй Кабинет һандаргагдаһан арадай ажахые һэргээн бодхоохо, республикаяа саашадань индустриализацилхын үндэһэ һуури табиха, корейскэ арадай ажабайдалай материальна ба культурна хэмжээ дээшэлүүлхэ ябадалда энэ мүнгые хэрэглэхэ гэжэ тогтооно.

Корейскэ арад советскэ арадтай ахадуугай хани барисаае улам батадхаха юм гэжэ тогтоол соонь хэлэгдэнэ. Тэрэ хадаа дайнай хойто тээхи үедэ өөрынгөө арадай ажахые һэргээн бодхоохо ба хүгжөөхэ асари ехэ зорилгонуудые амжалтатайгаар дүүргэхэ байна гэжэ тогтоол соонь хэлэгдэнэ.

КНДР-гэй министрнүүдэй Кабинедэй түрүүлэгшэ Ким Ир Сен 1953 оной августын 12-то тус тогтоолдо гар табиба.

Хитадта һурагшадай тоо олошорно

ШАНХАЙ, августын 15. (ТАСС). Гэгээрэлэй талаар Хитадай Арадай Республикын ехэ амжалтануудые харуулһан баримтануудые «Цзефанжибао» газетэ харуулна. Гоминдановскэ эзэрхэлгын бүхы жэлнүүдтэ һургуулинуудта эгээн олон һурагшадай байһан 1946 онине 1952 ондо байһан һурагшадай тоотой сасуулаа һаа, эхин һургуулинуудай һурагшадай тоо бүхы Хитадта доторо хоёр дахинһаа үлүүгээр (107 процент), дунда һургуулинуудай һурагшадай тоо—63,3 процентээр; дээдэ һургуулинуудай студентнүүдэй тоо—69,9 процентээр олошорһон байна гэжэ газетэ бэшэнэ.

Чехословакида харгын барилга хэгдэнэ

ПРАГА, августын 14. (ТАСС). Чехословакиин автомобильна олон харгынуудтай юм. Энэ жэлдэ харгынуудые заһабарилха ба шэнээр бариха талаар ехэ худэлмэри хэгдэнэ. Тэрээнһээ гадна, Чехидэ 670 километр шэнэ харгынууд ба 238 шэнэ хүүргэнүүд баригдана. Влтава мүрэн дээгүүр Живогошть ба Холина гэжэ газарнуудта эгээн ехэ хүүргэнүүдэй нэгые баригдажа дүүрэбэ.

Газар малтадаг ба советскэ элдэб машинанууд харгынуудай болон хүүргэнүүдэй барилгада үргэнөөр хэрэглэгдэнэ. Гол бүхы хүдэлмэринүүд механизировалагдаа.

Энэ жэлдэ шэнэ ба хуушан харгынуудай хажуугаар 250 мянган фруктово модод тарилгадаба.

Франциин национальна суглаа зарлаха тухай эрилтэ

ПАРИЖ, августын 15. (ТАСС). Франс Пресс агентствын мэдээсэлһээ һөөр, Национальна суглаанай онсо сесси дахя зарлаха тухай депутадуудай 200 эрилтэ абтаба. Конституциин еһөөр, парламентын зэлжээтэйбэшэ сесси зарлахын тула депутадуудай 209 мэдүүлгэ хэрэгтэй юм.

ГДР-гэй ба Финляндиин хоорондо худалдаа наймаанай түлөөлгэтэ газарнуудые андалдалга

БЕРЛИН, августын 15. (ТАСС). АДН агентство ГДР-гэй ба Финляндиин хоорондо худалдаа наймаанай түлөөлгэтэ газарнуудые андалдаһан тухай ГДР-гэй премьерминистрын дэргэдэхи хэблэлэй зургаанай коммюнике дамжуулба. Германскэ Демократическа Республикын Министрнүүдэй Совет Германскэ Демократическа Республикаһаа Хельсинкидэ байха худалдаа наймаанай түлөөлгэтэ газарай хүтэлбэрилэгшөөр г. Ганс Баниие томилбо гэжэ коммюнике соо заагдана.

Венгерскэ ажалшадай элүүр энхые хамгаалха тухай анхарал

БУДАПЕШТ, августын 15. (ТАСС). Венгерскэ Арадай Республикада медицинскэ эмхи зургаанuудай сеть жэл бүри үргэн болоно, ажалшадай элүүр энхые хамгаалга һайжарна. Энээнэй ашаар, венгерскэ арадай ажабайдалай һайжарһанай ашаар, хүнүүдэй үбшэлхэ, үхэхэ ушарнууд нилээд үсөөрөө. Хуушанай Венгридэ ажалшадые хюдажа байһан уушханай ханяадаар үбдэжэ үхэлгэ 1952 ондо 1938 онойхитой сасуулхада 57 процентээр хороогдобо.

Мүнөө больницанuудай, амбулаторинуудай, диспансернүүдэй ба эмнэлгын бусад эмхи зургаануудай барилга ехээр хэгдэнэ. Гансахан энэ оной түрүүшын хахадта ороной хэдэн комитадуудта 26 шэнэ эмбулатори баригдаа. Уушханай ханяадаар үбшэлэгшэдые аргалха 2 шэнэ диспансер курортно газарта нээгдэбэ.

Эхэ-хүдэлмэрилэгшэ тухай польско гүрэнэй анхарал оролдолго

ВАРШАВА, августын 15. (ТАСС). Польшын текстильна промышленностьда худэлмэрилдэг олон зуугаад мянган хүдэлмэришэдэй 60 гаран процентнь эхэнэрнүүд болоно. Гүрэн эхэ-хүдэлмэрилэгшые ехэ анхарал оролдолгоор хүреэлнэ. Арадай засагай жэлнүүдтэ текстильнэ предприятинуудай дэргэдэ үхибүүдэй 122 яслинууд, үхибүүдэй 98 садууд байгуулагдаба.

Энэ жэлдэ текстильнэ промышленностиин хүдэлмэрилэгшэдэй 26 мянга гаран үхибүүд яслинуудта ба садуудта оруулагдаба. Тэрээнһээ гадна, 45 мянга гаран үхибүүд пионерскэ лагерьнуудта амарба. 1500 хүдэлмэришэ-эхэнэрнүүд энэ жэлдэ үхибүүдтэеэ хамта амаралтын байшангуудта амараа.

США-гэй ба Англиин хоорондохи эрилдөөнүүд тухай швейцарска газетын мэдээсэл

БЕРН, августын 14. (ТАСС). Англиин ба США-гэй хоорондо илангаа Азиин проблемэнүүд тушаа ехэ эрилдөөнүүдэй байдаг тухай Лондонһоо эльгээгдэһэн статьяе «Бернер Тагблат» газетэ толилбо. Корей тушаа США-гэй политика эрид ехэ мэтээр хараглдаг байбашье, мүнөө тон ойлгогдохогүй юм, тиимэһээ Америкын ба Англиин хоорондохи харилсан ойлголсолгын дутагдалтай байһаниинь улам ехэ болоно гэжэ статья соо хэлэгдэнэ. Нэгэн талаһаа, Америка Корейе нэгэдүүлхэ тухай хэлэнэ, нүгөө талаһаа, тэрэ хадаа Урда Корейтэй сэрэгэй союз батална. Эблэрэлгэ тухай гар табиһан документ соо Америка хадаа политическа конференци дээрэ эбшэн хэлэлсэжэ асуудалнуудай нэгэниинь Корейһээ гадаадын сэрэгүүдые гаргалга болохо ёһотой гэжэ зүбшөөбэ. Гэбэшье, Урда Корейдэ Америкын үгэһэн найдуулгада энэнь яажа таараха гээшэб?

Гамбургда пастор Нимеллер үгэ хэлэбэ

БЕРЛИН, августын 15. (ТАСС). Гамбургдахи евангелическэ сүмын съездэдэ хабаадаһан 20 мянган хүнэй үмэнэ үгэ хэлэжэ зууралаа, пастор Мартин Нимеллер иигэжэ мэдүүлээ гэжэ АДН агентство Гамбургһаа дамжуулна:

Бидэнэр манай арадые нэгэдүүлхын тула арюун һанал бодолтойгоор эрмэлзэнэбди. Бидэнэр хүршэ ёһоной амгалан һайн харилсаануудые тогтооходо һэдэлгэ түрүүшээр хэхэ ёһотойбди. Энэ һэдэлгые тон зориттойгоор ба угаа ехэ тэсэбэриитэйгээр хээгүй һаа, тэнэг ябадал болохо байна. Бусад арадуудай дунда манай арадай үмэнэ мүнөөдэр зорилго табигдаһан байгаа һаа, энэ зорилго хадаа имагтал эб найрамдал байжа болохо юм.

Залуушуулай ба студентнүүдэй Бүхэдэлхэйн IV фестиваль дээрэ

Залуушуулай уласхоорондын нүхэр ёһоной спортивна мүрысөөнүүд дүүрэбэ

БУХАРЕСТ, августын 15. (ТАСС). Августын 23-най нэрэмжэтэ стадион дээрэ мүнөөдэр гар бүмбэгэ ба футболоор финальна наадалга болобо.

Илагшадта кубогууд болон медальнууд барюулагдаа.

Тэрэнэй һүүлээр тугуудай парад болобо. Демократическа залуушуулай Бүхэдэлхэйн федерациин, студентнүүдэй уласхоорондын союзай тугууд, эб найрамдалай тугууд, уласхоорондын спортивна наадада хабаадагша оронуудай национальна тугууд трибунын хажуугаар баярай оршон байдалда гараба.

Фестивалиин спортивна наадануудые үнгэргэхэ уласхоорондын комиссиин түрүүлэгшэ М. Боднараш сугларагшадай үмэнэ үгэ хэлэбэ. Тэрэ хадаа бүхы дэлхэй дээрэ эгээн үнэтэ хэрэгэй—эб найрамдалай ба хани барисаанай түлөө улам эрид шангаар тэмсэхые уряалба.

М. Боднараш мүрысөөнүүдэй дүүрэһэн тухай соносхобо. Залуушуулай ба студентнүүдэй Бүхэдэлхэйн IV фестиваль дээрэхи уласхоорондын нүхэр ёһоной спортивна наадануудай туг демократическа залуушуулай Гимнын аялга доро буулгагдаба.

Залуушуулай ба студентнүүдэй Бүхэдэлхэйн IV фестиваль дээрэхи нүхэр ёһоной спортивна уулзалганууд ехэ амжалтатайгаар үнгэрбэ, тэрээндэ 54 ороной 4366 спортсменүүд хабаадаба. Гансахан хүнгэн атлетикээр болоһон мүрысөөндэ национальна шэнэ 55 рекорд, хүндэ юумэ үргэхэ мүрысөөндэ—национальна 18 рекорд тогтоогдоо.

БУХАРЕСТ, августын 15. (ТАСС-эй тусхай корреспондент). Залуушуулай ба студентнүүдэй Бүхэдэлхэйн IV фестиваль дээрэ уласхоорондын нүхэр ёһоной мүрысөөнүүд дүүрэбэ.

Советскэ спортсменүүд фестиваль дээрэ 333 медаль, тэрэ тоодо 202 алтан, 72 мүнгэн ба 59 бронзово медаль абаба.

Анри Мартэн Бухарест ерэбэ

БУХАРЕСТ, августын 16. (ТАСС). Залуушуулай ба студентнүүдэй фестивалиин түгэсхэлэй үдэр баярта собыгаар тэмдэглэгдэбэ. Бүхы оронуудай залуушуулда мэдээжэ болоһон, эб найрамдалай түлөө эрэлхэг тэмсэлшэ, францускэ патриот Анри Мартэн Бухарест ерэбэ.

Самолёдой ерэхэһээ бүри урид аэропортын байшангай үмэнэхи талмайда олон зуугаад хүбүүд, басагад сугларба. Демократическа залуушуулай Бүхэдэлхэйн федерациин, студентнүүдэй уласхоорондын союзай һүлдэ тэмдэгүүд, национальна тугууд, дээрэ үргэгдэһэн баглаа сэсэгүүд хаа хаанагүй харагдана. Францууд, вьетнамецууд, хитадууд, олон бусад оронуудай түлөөлэгшэд Анри Мартэниие угтахын тула ерэбэ.

Самолёт үзэгдэбэ. «Ура» хашхыралдаан, амаршалгын үгэнүүд соностоно. Самолёдой үүдэн нээгдэжэ, Анри Мартэн гаража ерэбэ. «Анри Мартэн мандаха болтогой!» гэһэн хашхаралдаан нэгэн дуугаар соностоно. Хоёр вьетнамка-басагад гэшхүүрээр өөдөө гаража, Вьетнамдахи эб найрамдалай түлөө баатарлиг тэмсэлшэ—Мартэниие халуунаар таалаба.

Эб найрамдалда ба хани барисаанда зорюулагдаһан залуушуулай болон студентнүүдэй Бүхэдэлхэйн IV фестивальда хабаадагшадай үмэнэһөө ВФДМ-гэй президент Беррини ба ВФДМ-гэй генеральна секретарь Жак Дени Анри Мартэниие амаршалба.

Американска тала Улаан Хэрээһэнэй бүлэгтэхи корейскэ ба Хитадай түлөөлэгшэдэй ажал-ябуулгада һаад хэнэ

ПЕКИН, августын 14. (ТАСС). Августын 13-да Кэсонһоо Синьхуа агентствын корреспондентын эльгээһэн мэдээсэл соо иигэжэ хэлэгдэнэ:

Кочжедо арал дээрэ сэрэгэй пленэйхидэй американска лагерьнуудта мүнөө байгаа Улаан Хэрээһэнэй холимог бүлэгтэхи корейскохитадай талын түлөөлэгшэдтэ эсэргүү нюдэ үһатуулагша газ августын 9-дэ хэрэглэгдэбэ гэжэ мэдээжэ болоо. Улаан Хэрээһэнэй холимог бүлэг августын 6-най үглөөгүүр Кочжедо арал дээрэхи сэрэгэй пленэйхидэй лагериин райондо ерэбэ. Тус бүлэгэй персонал хоёр рядаар татаһан хадхуурта проволокоор хүреэлэгдэһэн барак соо байралуулагдаба. Барак американска сэрэгэй полицияар хамгаалагдажа байгаа, тэрээнһээ гараха ябадал тон хязаарлагдаагүй байба.

Улаан Хэрээһэнэй бүлэгэй персоналай байрлаһан байра соо августын 9-нэй үглөөнэй 6 час багта нюдэ үһатуулагша газай утаан үзэгдэбэ. Корейско-хитадай талын түлөөлэгшэдтэ газ хэрэглэгдэжэ, тэдэнэй нюдэндэ ехээр нүлөөлбэ. Тэдэнэр ханяажа эхилһэн ба часай турша дотор аминь бүтэһэн байна. Американска тала нюдэ үһатуулагша газые сэрэгэй пленэйхидтэ хэрэглэбэ. Нүгөө талын Улаан Хэрээһэнэй холимог бүлэгэй түлөөлэгшэд ба харуулшад энээн тухай мэдээслые уридшалан абаад, протиовогазуудые үмдэһэн байгаа.

Кочжедо аралда корейско-хитадай талын түлөөлэгшэдэй ерэхэдэнь, американска тала арал дээрэ тэдэнэй байха нарин шанга гүрим тогтообо. Жэшээлхэдэ, американецууд сэрэгэй пленэйхидтэй хөөрэлдэхэдэнь августын 8-най үдэ хүрэтэр корейско-хитадай талын түлөөлэгшэдтэ зүбшөөгөөгүй. Лагерьнуудта ерээд байха үедөө тэдэнэй хэхэ мэдүүлгэнүүдэй, мүн сэрэгэй пленэйхидтэй хэхэ жиирэй хөөрэлдөөнэй үдхэнь сэрэгэй пленэйхидтэй лагериин начальнигаар уридшалан һайшаагдаха байна.

Сэрэгэй пленэйхидэй лагерьнуудта нюдэ үһатуулагша газые американска талын хэрэглэһэн ябадал юу гэршэлнэб гэхэдэ, корейско-хитадай талын түлөөлэгшэд американска талын хиналта доро байһан районуудта сэрэгэй пленэйхидэй лагерьнуудаар ябахадаа, өөрынгөө үүргые һаадгүйгөөр бэелүүлхэ аргагүй байна.

Корейско-хитадай тала тухай хэлэхэ болоо һаа, тэрэ хадаа сэрэгэй пленэйхидэй лагерьнуудаар ябаха үедөө өөрынгөө уялганууды бэелүүлхэ бүрин арга боломжые нүгөө талын Улаан Хэрээһэнэй общественнүүдэй түлөөлэгшэдтэ үгэнэ, персоналай аюулгүй байдал хангана.

Итальянска шэнэ правительствын состав

РИМ, августын 16. (ТАСС). Республикын президентын канцелериин хэблэлэй таһаг коммюнике толилоо. Республикын президент августын 17-до Джузеппе Пеллатай уулзаба, правительство бүридүүлхэ тухай түрүүн өөртэнь даалгагдаһан даалгабари абахые зүбшөөһэн тухайгаа президентдэ тэрэ мэдээсэбэ гэжэ коммюнике соонь хэлэгдэнэ. Пелла шэнэ правительствын гэшүүдэй списогые президентдэ тушаба. Тэрэниие президент һайшаагаа. Шэнэ правительствын составта иимэ хүнүүд оробо: министрнүүдэй соведэй түрүүлэгшэ, гадаадын хэрэгүүдэй министр ба бюджедэй министр—Джузеппе Пелла; портфельгүй министр—Пьетро Кампилли; портфельгүй министр—Сальваторе Скока; дотоодын хэрэгүүдэй министр—Амиторе Фанфани; юстициин министр—Антонио Адзара; финансын министр—Эцио Ванони; казначействын министр — Сильвио Гава; оборонын министр—Паоло Эмилио Тавиани; гэгээрэлэй министр—Антонио Сеньи; худөө ажахын министр—Рокко Саломоне; зам харилсаанай министр—Бернардо Маттарелла; почтын, телеграфай ба телефоной министр — Джузеппе Спатаро; промышленностиин ба худалдаа наймаанай министр—Пьетро Малвестити; ажалай ба социальна хангалгын министр—Леопольдо Рубиначчи; гадаадын худалдаа наймаанай министр Константино Брешани-Турони; худалдаа наймаанай флодой министр — Фердинандо Тамброни ба нийтын хүдэлмэринүүдэй министр—Умберто Мерлин.

Республикын президенттэй хөөрэлдэһэнэйнгөө һүүлээр, Пелла хэдэн «наралтай зарим гол проблемэнүүдые шиидхэлгэтэй холбоотой, имагтал административна шэнжэтэй» зорилгонууд тэрэнэй кабинедэй үмэнэ табигдаха гэжэ журналистнүүдтэ мэдүүлбэ.

Ж. С. ПАГБАИН

1953 оной августын 1... БМАССР-эй габьяата артист Ж... дур Сандакович Пагбаин үни уд... саг соо хүндөөр үбшэлһэнэй һ... лээр наһа бараба.

Ж. С. Пагбаин 1910 ондо ... тинскэ областиин Агинск тосх... түрэһэн юм. 1932 ондо искусс... Бурят-Монголой техникумдэ ... ральна эрдэм абаһан байгаа. ... техникумые түрүүшээр дүүргэ... лэй тоодо орожо. Бурят-Монго... драматическа театрта ерэбэ.

20 жэлэй турша дотор творче... худэлмэри оролдосотойгоор ... зуураа, Ж. С. Пагбаин сценич... 50 гаран образуудые театрын се... дээрэ бии болгожо, советскэ ха... шалай дура инаглал ба хүндэл... оложо абаһан байна.

Республикын театральна иску... вые хүгжөөхэ хэрэгтэ творче... амжалтануудые туйлаһанай т... БМАССР-эй габьяата артис... хүндэтэ нэрэээрэ 1940 ондо Ж... Пагбаинда олгогдоһон бай... СССР-эй правительство Ж. С. П... баиние «Хүндэлэлэй тэмдэг» ... ноор ба «1941—1945 ону... Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агу... дайнда шэн зоригто ажалай тү... медаляар шагнажа, тэрэнэй габ... нуудые үндэрөөр сэгнэбэ.

1945 ондо Ж. С. Пагбаин Сов... скэ Союзай Коммунистическэ ... тиин гэшүүндэ оробо.

Жугдур Сандакович Пагбаин ... шэ шадалтай, һонор ухаан бо... той хүн, энэрхы сэдьхэлтэй ну... советскэ һайн артист байгаа.

Тэрээн тухай һаруул һайхан ... расхаал республикын ажалш... ба тэрэнэй нүхэдэй зүрхэндэ ... тэ мүнхэдөө хадагалагдан аба... юм.

Бүлэг нүхэдын...

СПОРТ

Футболоор РСФСР-эй түрүү һууриин түлөө

Футболоор РСФСР-эй түрүү һ... рии эзэлхын түлөө Дальна Восто... зонын команданууд хоорон... уулзалганууд һаяхан боложо э... лаа.

Тус уулзалгада Владивосток, ... та, Хабаровск, Благовещенск ... Улан-Удэ городуудай футболист... хабаадалсана. Спортивна та... республикынгаа нэрэ хүндые ... гаалха эрхэ түрүүшынхээ ... Улан-Удэ городой «Байкал» ... шествын футболистнууд Чита ... ошожо, тус городой «Локомо... командатай наадаха зуураа, 8:... һэн тоотойгоор шүүгдэһэн байг...

Августын 16-да мүн тус коман... өөһэдынгөө стадион дээрэ Вл... восток городой «Луч» общест... командатай уулзаба. Энэ м... сөөндэ үсэд шангаар тулаллдаб... тэдэнэр амжалта туйлаагүй. Н... данай эсэстэ айлшад полиин ... дые 3:2 гэһэн тоотойгоор шүүб...

Эдиршүүлэй гурбадахи чемпионат

Августын 15-да БМАССР-эй ... шатаршадай республиканска гур... дахи турнир зэхалба. Энэ м... сөөндэ шатаршад 1952 оной ... пион Юрий Мельников, Г. Мак... ский, И. Вайнталь, С. Могорд... С. Ежов, Чиркин, Хабухаев, Б... сов, Ишигилов, Амагаев, Хал... нов, Калинин, Халтуев, Эренпр... гэгшэд хабаадалсаха юм.

Үнгэрһэн дүрбэдэхи турай һ... лээр абажа болохо 3 очкоһоо 3... дэ ябана. Ишигилов 3-haa 2,5, ... кин—4-һөө—3, Мельников, Мак... ский, Могордоев ба Власов 4-һ... 2,5 очконуудтай болоод байна.

А. Игумно...

Редактор Б. Ц. ЦЫЖИПОВ

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора—23, заместителя редактора — 7-85, отв. секретаря—3-23 Отделов: партийной жизни, сельского хозяйства — 10-17, пропаганды и переводов—6-84, культуры и быта, промышленности—4-52, мест. информации и писем—11-05. Для междугородных переговоров— 16.

Н—00604. Типография отдела издательств и полиграфической промышленности Министерства культуры БМАССР.